

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredni nedelje in praznike. — Inzerati do 80 petič vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inzerati petič vrst a Din 4.— Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Potemkin - odstranjen

Moral je zapustiti mesto namestnika zunanjega komisarja — Kaj je povzročilo to nenadno spremembo, še ni znano — Obsedno stanje v mestih severne Rusije? Konec sovjetskega trgovinskega zastopstva v Parizu

Moskva, 1. marca. s. (Reuter) Namestnik komisarja za zunanje zadeve Potemkin je bil razrešen svoje funkcije in imenovan za komisarja za prosveto. Potemkinov naslednik še ni znan, prav tako ne vzroki njegove odstranitve.

London, 1. marca. AA. (Reuter) Informacijsko ministrstvo sporoča, da je bilo po vestih, ki so prišle s sovjetsko-estonske meje, v Murmansku, Petrogradu in drugih mestih Severne Rusije proglašeno obsedno stanje s prekim sodom. Nočni promet je prepovedan.

Pariz, 1. marca. e. Z večeršnjim dnem je prenehala obstojati sovjetska trgovinska delegacija v Parizu. Včeraj zjutraj so pripeli pred agenturo kamioni in odpeljali pohištvo, blaginje in arhiv, kar je bilo nedavno zaplenjeno. Od dne zadnje preiskave v posloju trgovinske delegacije je bila hiša neprestano pod nadzorstvom in če je hotel kdo v posloje, je bil takoj aretiran ter odpeljan na policijo k zaslišanju. S prevozom pohištva in arhiva je likvidirana trgovinska delegacija sovjetske Rusije v Parizu.

britanska vlada ni nikoli ponudila posredovanja, odkar so se začela finsko sovjetska nasprotja, kakor pa se izve, tudi francoska vlada ni ponudila posredovanja. Po drugi strani so vlade Danske, Norveške in Švedske pripravljene, kakor se misli, na posredovanje, če bi mogla njihova ponudba vsaj v zadnjem trenutku pokazati nekaj nade na uspeh. Kakor je znano, so bili tudi v zadnjem trenutku storjeni koraki, da bi se pred samim sovjetskim napadom dosegla mima rešitev spora.

Znano je, da Roosevelt zastopa stališče, ki ga je svojčas zastopal tudi sovjetski zunanji minister in sicer »da je mir nedeljiv«, in da pošilja v Evropo Sumnerja Wellesa, da bi pregledal izglede za mir, pa čeprav bi bili še tako malenkostni. Predsednik Roosevelt ni mislil samo na vojno med zaveznički in Nemčijo, ker se je sovjetsko finska vojna dejansko pokazala kot dejanska mnogo strašnejša, kakor ta večji evropski spopad.

Včerajšnje kosilo v Moskvi, na katero so Molotov in ostali funkcionarji sovjetskega komisariata za zunanje zadeve povabili ameriškega veleposlanika in veleposlaniško osebje, in kjer je trajal razgovor tri ure in pol, je dal ameriškemu veleposlaniku priložnost, prav tako ugodno priložnost, kakor jo bo imel v Berlinu g.

Welles, da je sporočil tej vojujoči se državi upanje, katerega Washington ne more opustiti. Ni znano, kakšen odgovor je dobil ameriški veleposlanik. Verjetno je, da bo Roosevelt počakal na vrnitev Sumnerja Wellesa, preden bi napovedal, kakšni izglede obstoje za upostavitve miru v Evropi kot celoto.

Švicarsko mnenje

Basel, 1. marca. s. (Havas). »Basler Nachrichten« se bavijo z možnostjo Wellesovega posredovanja med vojujočimi se državami. Omenjajo zopet Chamberlainov in Hitlerjev govor preteklo soboto in pravijo, da sta oba govora tvorila uvod Wellesovi misli. Na podlagi teh govorov so ponekod videli povod za optimizem za možnost posredovanja. Kancelar Hitler je res označil meje, do katerih hoče Nemčija iti v srednji Evropi, in je poudaril, da želi Nemčija samo to, kar je bilo vedno njeno.

Na drugi strani pa ministrski predsednik Chamberlain kljub vsej kritiki nacionalnega socializma ni omenil Avstrije in je torej s tem povedal, da ne želi negirati obstoja Velike Nemčije. Oba govora imata pač značaj vojnih govorov. Znak zmernosti v obeh niso posebno jasno izraženi, vendar obstoje. Če jih bo mogoče izkoristiti za mirovno posredovanje, je dvomljivo.

Iz notranje politike

MANIFESTACIJE KRALJU PETRU II.

Snočni premieri Gluckove opere »Orfeje« v Narodnem gledališču v Beogradu je prisostvoval tudi Nj. Vel. kralj Peter II. v spremstvu svojega guvernerja generala Petra Kosića in adjutanta polkovnika Petrovića.

Ko se je kralj pojavil v dvorni loži, ga je občinstvo stalo navdušeno pozdravljalo. Orkester je zaigral državno himno, ki jo je publika spremljala z navdušenimi ovacijami. Kralj je stoji iz svoje lože prijazno odzdravil občinstvo. Predstavi so prisostvovali tudi prosvetni minister Boža Maksimović, upravnik mesta Beograda Lazic, notranji minister Mihaljević i. dr.

Kralj je ostal v gledališču do konca predstave. Ko je po predstavi odhajal, ga je občinstvo spet navdušeno pozdravljalo.

SRBSKI PRAVNIKI O BANOVINI HRVATSKI

Včeraj smo pod tem naslovom zabeležili znanstvena mnenja dr. G. J. Tasića in dr. M. Vlaisavljevića o državnopravnem položaju banovine Hrvatske. V izpolnitve navajamo še, da je v Vranju predaval tudi vseučiliški profesor dr. Jovan Gjorgjević, ki je v svojem predavanju rekel med drugim:

Ker vlada na splošno nepoučenost, je treba povedati o federaciji mirno in objektivno resnico, da se more narod poučiti, kaj se pri nas dela z organizacijo banovine Hrvatske. Ljudstvo mora dobiti o tem pravilno pojmovanje ter mora računati s potrebo ustanovitve tudi drugih federalnih enic v naši državi. Vi intelektualci in javni delavci morajo razčistiti pojme v zvezi nove preureditve naše države na federalni podlagi, ki ni samo izraz stvarne družbeno-etnične in politične situacije naše države, temveč tudi izraz politične modernosti. Predavatelj je z zgodovinskimi, pravnimi in političnimi dokazi razložil tesno zvezo med demokracijo in federacijo.

BREZ DISCIPLINE IN ŽRTVE NI SVOBODE IN DEMOKRACIJE

Zagrebški »Jutarnji list« piše v zvezi z zadnjimi dogodki na Hrvatskem med ostalim:

Hrvatski narod se ni odločil za borbo, da bi oslabil državo, temveč zato, da jo okrepi. Ničesar ne more trditi, vsaj ne v krogih doverljajih soborov hrvatskega naroda v Srbiji, Sloveniji in drugod v državi — in teh je bilo polovica naroda — da je vladavina v Jugoslaviji bila dobra ter srečna za državo in narod. Zakaj se torej jeziti na Hrvate, ker so to vladavino razdrali in pomagali tudi Srbom in Slovincem? Zakaj se pozabljajo, da so Hrvati v času največjih krivic pazili na to, da ne škodujejo državi, ker so vedeli, da država in narod nista kriva slabe vlade? Zakaj je potrebno razpihovanje strasti v težkem mednarodnem položaju in v naši nevarnosti, ki ima svoj pomen ter se zdi, da bo spoštovana samo tako dolgo, dokler homo močni in slozni?

Današnja situacija, interes države in skupni interes naroda zahtevajo ohranitev zadolovitve, svobode in demokracije na Hrvatskem ter ustvarjanje enakih pogojev in enakega položaja za srbski in slovenski narod. Toda svoboda in demokracija imata svojo ceno posebno v današnjih razmerah. Disciplin in žrtve so ta cena, složno delo je pogoj za njih obstoj. To velja za vse enako. Umetno izvajanje sporov med narodom ali narodi ne more prinesiti niti očuvati teh velikih pridobitev.

SRBSKI SOCIALISTI PROTI HRVATSKEMU TOTALITARIZMU

Na socialističnem zborovanju v Indijji je govoril Ned. Divac, ki je kritiziral hrvatske težnje po totalitarnem nacionalizmu. Rekel je, da HSS zbira delavce celo po onih krajih, kjer je delavstvo v narodnem oziru zelo mešano, kakor n. pr. v Beogradu, kjer so poleg Hrvatov tudi Srbi in Madžari. Nacionalistična propaganda HSS skuša razbiti razredne organizacije delavstva na nacionalne frakcije, kar ne more biti zdrav pojav.

»HAB«

To so začetnice zagrebškega kluba »Hrvata akademikov Boke«, čigar pravila je potrdila banska oblast. Ob tej priliki piše »Hrvatska straža«: Z ustanovitvijo tega kluba so izpolnjene želje hrvatskih akademikov iz Boke, ki so z največjim interesom pravilno ocenili položaj svojega domačega kraja med zadnjimi političnimi dogodki (Boka je namreč ostala izven ozemlja banovine Hrvatske). Potrebna je bila ustanovitev tega izvenstrankarskega in popolnoma hrvatskega kluba bokejskih vseučilišnikov, da omogočijo sebi in svojim naslednikom ohranitev hrvatske zavodnosti v kraju, ki predstavlja periferijo hrvatske domovine.

»ZAKLJUČAK« — »RESENJE«

V zadnjem času je po poročilih hrvatskih listov vrhovno invalidsko sodišče pri ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje razveljavilo par sto stakljnikov okroglih sodišč o invalidskih podporah samo zato, ker so sodišča na ozemlju banovine Hrvatske postavila na čelo svojih svojih sklepov besedo »zaključek«, ne pa »rešenje«, kar ni v skladu z zakonom. Ker je na ta način ostalo več sto hrvatskih invalidov brez najnujnejših zbir brez podpore, zahtevajo Hrvati, naj v invalidskih zadevah na Hrvatskem odločanje Boel sodišče v Zagrebu.

Slabi žarki upanja

Sodba angleških diplomatskih krogov glede na obširni staž vojne na Finskem in v zvezi s poslanstvom Rooseveltovega zaupnika v Evropi

London, 1. marca. AA. (Reuter). Diplomatski urednik agencije Reuter piše: Nevtralni opazovalci v Londonu so izrazili mnenje, da je vojna na Finskem stopila v štadij, ki povzroča očitne nevarnosti za mnoge države, tako da so sedaj vse prišle revidirati svoje stališče, preden bi prišlo do najhujšega.

Po njihovem mnenju se pojavljajo zelo slabi žarki upanja iz okoliščine, ker so sov-

jeti, ki so sedaj pred vrati Viborga, dosegli večino teritorialnih ozemelj, ki so jih zahtevali od Fincev izvenšči pristanišča Rango in bi zato utegnili ponuditi Fincem mir, ki bi ohranil neodvisno Finsko, razen v primeru, če ne gre stalnu za popolno zavojevanje. Finski predstavniki so neprestano izražali svojo željo za sklenitev pravičnega mira.

Kakor je bilo že poudarjeno v Londonu

Živimo v dobi, ko vsi skrivajo svoje namene

Tako je izjavil snoči predsednik turške vlade v svojem govoru, v katerem je demantiral alarmantne vesti o bližnjem spopadu s sovjeti

Ankara, 1. marca. e. Snoči ob 20. je imel predsednik turške vlade Refik Sajdam govor po radiu, ki so ga z velikim zanimanjem pričakovali v vsej turški javnosti. Med drugim je rekel:

Že več mesecev se je politično stanje v svetu pokazalo zelo resno in je povzročilo, da smo ukrenili posebne ukrepe za obrambo naše države. Vlada bo izvedla vse ukrepe, ki jih predvideva zakon o nevtralnici obrambi, samo v primeru absolutne potrebe.

Nato je demantiral glasove, ki se širijo v inozemstvu, po katerih naj bi bilo uveljavljanje tega zakona uvod v mobilizacijo. Hkrati je demantiral vesti, po katerih je vlada sklenila stopiti v vojno. Omenil je, da sklep o mobilizaciji in vojni prihaja vpoštev samo, če bi bilo to v skladu z nacionalnimi interesi, prej pa ga mora odobriti velika narodna skupščina. Zadnje čase so se v državi in v inozemstvu omenjali samovoljni poizkusi širjenja vesti nekih agencij o eventualnem razvoju vojne v Evropi. Med drugim, je rekel Sajdam, so se postavljale tudi hipoteze glede naše sode Rusije, toda te hipoteze predstavljajo samo člen v verigi laži. V pogledu naših odnosov z Rusijo se zadnjih šest mesecev ni ničesar spremenilo. Živimo v dobi, ko vsi skrivajo svoje namene. V tej dobi nihče ne more nikomur ničesar jamčiti, toda mi nimamo namena, da bi podvzeli kakršnokoli akcijo proti Rusiji. V ostalem tega tudi nihče ne zahteva od nas. Ali pa bo sovjetska Rusija proti nam podvzela kako akcijo? Nikakega dokaza ni za to.

Predsednik vlade je nato poudaril, da turška politika ne bo krenila s svoje poti in da nima nikašnih tajn in nejasnosti. Turške obveze so jasne, nameni in cilji so določeni. Turki so svoj prostor zavarovali v zavezniških pogodbah, ki so vsem znane. Položaj Turčije temelji na nacionalni neodvisnosti. Ta položaj ne kaže tudi v bodočnosti dispozicije, da bi postal predmet kakšne mobilizacije. Mi zasledujemo z največjo pozornostjo tek vojne, je nadaljeval, ki pretresa svet. Nihče nas ne more ovirati v izpolnjevanju naše naloge. Sicer pa smo prepričani, da z izpolnjevanjem te naloge potrjujemo samo svojo politiko.

Nato je predsednik govoril o proračunu za leto 1940, ki je bil včeraj predložen narodni skupščini v odobritev.

Pariz, 1. marca. s. (Havas) Diplomatski urednik agencije »Press Association« piše, da se klub govoricam o koncentraciji čet ob Kavkazu ne zdi verjetno, da bi se sovjetska Rusija hotela zaplesti v avanturo vojne s Turčijo, pač pa izraža urednik mnenje, da je treba posvetiti večjo pozornost nemški aktivnosti na Bližnjem vzhodu. V južnovzhodnih evropskih državah je trenutno približno 1 milijon Nemcev, ki so vojaški obvezniki, poleg tega pa je opaziti veliko aktivnost nemških agentov.

Italijanski glas o položaju

na Bližnjem vzhodu

Rim, 1. marca. e. Diplomatski urednik agencije Stefani piše: V zadnjem času so se širili alarmantni glasovi o požaru na Bližnjem vzhodu, zlasti o turško sovjetskih odnosih. Širile in množile so se ve-

sti, da so sovjetske čete prestopile turško mejo, da so mnogi sovjetski oddelki prešli na turško stran in da je Turčija izvedla mobilizacijo. Neki londonski list je celo objavil vest, da so bile v Bosporu opažene sovjetske podmornice.

Vse te vesti je Ankara demantirala. Nekomu je bilo na tem, da z alarmantnimi vestmi skali odnose na Bližnjem vzhodu in ustvari možnost za razširjenje vojne. Po zadnjih poročilih iz Ankare smatrajo tam, da ne more priti do nikakega konflikta na Bližnjem vzhodu, kar je v nasprotju s pisanjem demokratiških držav, ki stalno govore, da bo prišlo v najkrajšem času do vojne v tem delu sveta.

Rim, 1. marca. AA. (Reuter) V Rimu je krožilo očitno naročeno sporočilo, da bi Italija lahko zahtevala zase popolno izvajanje konvencije, ki je bila sklenjena leta 1936 v Montreuxu in ki dovoljuje pošiljanje vojnih ladij v Črno morje za za-

ščito prometa, in to v soglasju z turško vlado. Kot neposreden povod za to sporočilo, naj bi bilo sporočilo, da je Anglija že zahtevala od turške vlade soglasje za ta korak. Sporočilo pravi dalje, da je Italija pristopila k tej konvenciji 2. maja 1938 in da je na ta način prevzela vse dolžnosti in pridobila vse pravice, kakor jih imajo ostale države, ki so podpisale to konvencijo. Sporočilo pravi dalje, da ostanejo ne glede na sporazume, ki obstojajo med Turčijo, Anglijo in Francijo glede eventualnih komplikacij na Sredozemskem morju, ključne omenjene konvencije v veljavi ter zato lahko Italija enako »kakor ostale podpisnice zahteva izvajanje te konvencije. Italija mora sama skrbeti za varnost svojega prometa v primeru nepredvidenih dogodkov. Italija ne bi mogla ostati brezbrizna glede dogodkov, ki se tičejo Bližnjega vzhoda in Balkana.

Angleška letala ponovno nad Berlinom

Danes ponoči so izvedla angleška letala serijo poletov nad nemškim ozemljem

London, 1. marca. s. (Reuter) Letalsko ministrstvo je objavilo naslednji komunikat:

Angleška letala so v pretekli noči izvedla serijo uspešnih patrolnih in izvidniških poletov nad sovražnim ozemljem. Poleti so vključevali stalne patrolne polete nad Frizijskimi otoki z namenom, da preprečijo udeleževanje nemških letal, ki prihajajo od tam polagat mine k angleški

obali. Patrolni in izvidniški poleti so nadalje veljali obali Baltičskega morja in so angleška letala preletela med drugim Kiel in Lübeck.

Izvidniška letala so nad severnozapadno Nemčijo preletela Hamburg, Bremen, Hannover, Cuxhaven in Brunshtet. Poleg tega so letala preletela zopet srednjo Nemčijo in so dosegla porovno Berlin.

Treba je zmanjšati potrošnjo in povečati proizvodnjo

Francoski finančni minister za ohranitev gospodarskega reda, proti podražitvi in povečanju mezd, da se more financirati vojna, ki bo prinesla dokončno zmago

Pariz, 1. marca. br. Snoči je imel finančni minister Paul Reynaud po radiu govor, v katerem je obrazložil na dopoldanski seji ministrskega sveta sprejete zasilne uredbe, ki urejajo razna preta gospodarska vprašanja. Med drugim je Reynaud izjavil, da Francosi povprečno vpišejo mesečno po 8 milijard vojnega posejila. Meseca januarja so bili davčni dohodki za 300 milijonov večji, kakor lansko leto v istem mescu. Vsi državni izdatki se krijejo z dohodkom iz davkov in z vojnimi posejili, ki jih vplačuje francoski narod prostovoljno. Franco-

ski frank je čvrst. Na svobodnem trgu v New Yorku ima Francija velike rezerve zlata.

Kar se tiče gospodarskega položaja, je treba predvsem povečati proizvodnjo in zmanjšati potrošnjo. Nemogoče je, da bi se manj proizvajalo, porabilo pa ravno toliko, kakor v mirni dobi. Zaradi tega ne sorazmerja je prišlo do porasta cen. Da se to prepreči, je predvsem potrebno, da se zmanjša potrošnja in poveča proizvodnja. Francija je tudi v gospodarskem pogledu bogata in njeni viri so ogromni. Toda vla-

da ne more dovoliti nadaljnega skakanja cen, ker bi to morla le malo zadelo premožnejše kroge, tembol pa siromašnejše. Vlada smatra za svojo dolžnost, da opozori narod na vse nevarnosti. Kajti če nevarnosti poznamo, jih tudi lažje premagamo. V demokraciji Franciji je bil narod vedno o vsem obveščen in zato bo tudi sedaj prostovoljno pristal na zmanjšanje potrošnje in storil vse za povečanje proizvodnje. Minister je nato obrazložil namere kancelarja Hitlerja glede gospodarske vojne ter naglasil, da Nemci dobro vedo, kje bi mogli zadati demokraciji smrtni udarec. Toda to jim ne bo uspelo.

Francoska vlada je sklenila zmanjšati luksuz, ki še vedno obstaja in to ne samo glede prehrane, marveč tudi glede oblačil in podobno. Kljub temu, da ima Francija vsega v dovoljni količini, se je vlada odločila za ta ukrep, da bi se mogla na ta način povečati rezerve in s tem preprečiti povečanje cen.

Finančni minister je izrazil prepričanje, da bosta Anglija in Francija zmagale tudi v sedanjih vojni, kakor sta zmagali leta 1918. Obširno je nato govoril o usodi Čehov in Poljakov in dejal, da je treba iti nazaj vse do Astreev, da bi se mogli v zgodovini najti slinji primeri. Nemčija izvaja zelo nevarno politiko. Na koncu svojega govora je poudaril, da je vsaka vojna merjenje moči. Nemčija se je v svetovni vojni prevrnila glede Francije in se je tudi sedaj, ko je mislila, da je francoski narod izgubil ponos na svojo prošlost, da ni več mlad, smel in hraber. Toda to se bo že še videlo in se bo pokazalo zlasti v trenutku, ko bo dosežena dokončna zmaga.

Nemčija zaprla meje

Eupen, 1. marca. e. Od danes naprej je spet zaprta vsa nemško belgijska meja. Delavci iz obmejnih okrajev pri Eupenu, ki delajo v Nemčiji, niso dobili od nemških policijskih oblasti dovoljenja, potrebnega za prehod čez mejo, ki so ga dobili valj poprej. Nadalje zatrjujejo, da so nemške pekarne v okolici Aachena dobile potrdilo, naj si pripravijo rezervno moko za tri mesece, ker je pričakovati težav v transportu. Tudi nizozemska meja je s strani Nemčije delno zaprta.

Maastricht, 1. marca. e. Na meji nasproti provincii Limburg nemške čete nadaljujejo s pospeševanimi deli pri utrjevanju Slegfriedove linije. Ni še znano, ali bo meja v tem predelu zaprta za ves promet, dejstvo je, da prebivalstvo, ki živi na dvolastniških posestvih, ni dobilo dovoljenja za prehod preko meje.

Ostanki »Admirala Spec« prodani

Montevideo, 1. marca. s. (Reuter) Tukajšnje nemško poslanstvo je obvestilo urugvajsko zunanje ministrstvo, da so bili ostanki potopljenega nemške oklopnice »Admiral Graf Spee« prodani neki trgovski tvrdki. Kakor se izve, je znašala prodajna cena samo 1000 angleških funtov (220.000 din). Gradnja oklopnice »Admiral Graf Spee« je stala 3 in trideset milijona funtov.

Smrt danskega princa

Pariz, 1. marca. s. (Reuter) V Maroku je umrl danski princ Olaf, ki je služil kot major v francoski tujski loži.

Finci izravnali fronto na Karelijski ožini

Položaj finske vojske pri Viborgu je sicer težak, vendar je junaška armada še daleč od zloma — Na drugih odsekih fronte je položaj za Fince ugodnejši

Helsinki, 1. marca. s. (Reuter). Današnje sovjetsko vojno poročilo pravi, da so sovjetske čete večer dosegle izletniško predmestje Viborga, ki je oddaljeno od mesta samo 1,5 km. V Helsinkih priznavajo finski umik in tudi ne taje, da je položaj finske vojske na Karelijski zemeljski ožini sedaj težak. V merodajnih finskih krogih so davi sporčili, da je pričakovati neposrednega padca Viborga in da je zasedba mesta s strani sovjetske vojske sedaj samo še vprašanje časa, morda celo samo ur.

Kljub temu pa finski vojski krog zagotavljajo, da ni nobenega povišja za pesimizem glede sodobnega položaja finske vojske. Finci so se na svoje nove postojanke umaknili v dobrem redu in na strateški način. Kakor vedno doslej, branijo finski vojski vsako ped zemljo, toda sovjeti pošiljajo vedno znova na tisoče in tisoče čet v napad, ne glede na žrtve. Kljub vsem žrtvam pa napredujejo sovjeti le zelo počasi in nikjer se jim ni posrečil prodor finskih vrst.

Gotovo bo še tudi zadnja etapa sovjetskega prodora do mesta za sovjetsko vojsko združena s težavami. Finske čete zavzemajo tu nekaj postojank v strelskih jarkih. Glavni del finske vojske pa se bo umaknil proti zapadu Viborga, kjer imajo Finci v gozdnatem ozemlju za mestom močne utrdbe.

Sovjetske čete so poskušale napasti finske postojanke pred Viborgom tudi preko ledeno površine Viborskega zaliva. Vsi ti poskusi priti finskih oddelkov za hrbet, pa so se ponesrečili, predvsem po zaslugi finskega letalstva. Na fronto so prešli Finci mnogo novih tujih letal, ki so pravkar dospela na Finsko. Ta letala so zelo uspešno bombardirala posamezne sovjetske oddelke. Bombe so ledeno skorjo morja po-

novno poškodovale, in tako so se sovjetski vojski kakor tudi tanki in topništvo, znašli v vodi.

Helsinki, 1. marca. s. (Havas). Umik, ki ga priznava finsko vojsko poročilo s Karelijske ožine, ne sme presenetiti, če se upoštevajo splošni položaj na tem odseku fronte. Ker so Finci izpraznili nekatere prednje položaje, je bilo treba fronto izravnati. Finci so se res umaknili hitreje, nego je bilo pričakovati. Če pa Sovjeti poskusijo napredovati po izpraznjenem ozemlju, bodo naleteli na mnoge mine in pasti proti tankom, ki jih znajo Finci posebno spretno postavljati.

Finci zanikajo poročila sovjetskih komunikacij, da bi bilo zavzetih večje število utrjenih artilerijskih oporišč in najdeno v njih mnogo vojnega materiala. V resnici so se Finci umaknili popolnoma metodno in niso pustili za seboj ničesar, kar bi moglo sovražniku koristiti.

Gotovo bodo sovjetske čete še nadalje napredovale, toda samo dotlej, dokler ne pridejo Finci na svoje dokončne postojanke, ki jih je finsko vrhovno poveljstvo izbralo kot najugodnejše. Te postojanke so bolj zgrajene in starejše nego one, ki so jih Finci doslej izpraznili in ki so bile naknadno utrjene šele v zadnjih desetih mesecih. Vsekakor je finska armada še daleč od zloma, čimprej pa potrebuje pomoči v močviri in materialu.

Na drugih odsekih fronte je položaj za finsko vojsko ugodnejši. Ob reki Tajpale so se doslej izkazale finske utrdbe kot nezavetne.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 1. marca. s. (Fin. tel. ag.). Večerašnje izdano poročilo finskega vrhovnega poveljstva o operacijah na fronti 28. februarja pravi:

Petrolejska industrija v Rumuniji na višini

Važne izjave finančnega ministra o gospodarski politiki Rumunije — Ostavka propagandnega ministra

Bukarešta, 1. marca. AA. (DNB) Finančni minister in guverner Rumunske narodne banke Constantinescu je izjavil, da je Rumunska narodna banka ustrezala vse mizahtevam kreditom tako od strani trgovskih, kakor tudi industrijskih krogov, in je s tem dala močno podporo gospodarstvu in obvarovala rumunsko valuto pred neugodnimi. Proizvodnja v Rumuniji je na splošno zadovoljiva. Storjono je bilo veliko za industrijo narodne obrambe in na tem poprišču bo Rumunska narodna banka storila tudi naprej vse, kar ji bo mogoče. Lansko letna žetev je bila zadovoljiva.

Rumunska industrija je v prvih 8 mesecih lani zabeležila ugoden razvoj. V zadnjih 4 mesecih pa je nekoliko odienjala zaradi splošnega mednarodnega polja, tako da je v tem razdobju prišla pod raven razvoja leta poprej. Kar se tiče dobav surovin, je Constantinescu izjavil, da je imela rumunska industrija precejšnje težave, zaradi česar je moralo priti do

restrikcij, zlasti glede izvoza. Ta neugodni položaj se je posebno pojavil zaradi motenj pri prometnih sredstvih v svetu. Petrolejski industrija je ostala na višini leta 1939. Pridobljeno je bilo okrog 6,2 milijona ton surove nafte. Lani je zunanja trgovina pokazala prebitek 3,1 milijona lejev, kar pomeni povišanje za 1,1 milijona v primeru z letom 1938.

Constantinescu je dalje rekel, da se je proračun iz leta 1938-39 končal s prebitkom in prav tako je položaj rumunske valute trden. Konec preteklega leta je znašala zlata rezerva 20.768.000 lejev, medtem ko je znašala leto poprej 18.019 milijonov lejev.

Bukarešta, 1. marca. AA. (Havas) Propagandni minister Radian je dal ostavko. Posamezni oddelki nekovega ministrstva preidejo v pristojnost predsedništva vlade, zunanega ministrstva ter notranjega ministrstva. Pričakuje se da bo v kratkem ustanovljeno državno podministrstvo za propagando.

Parnik »Labud« se je vrnil v Split

Sodna preiskava proti bivšemu kapitanu, ki je zapustil svojo ladjo

Split, 1. marca. e. V splitsko luko je prispel parnik »Labud«, last Atlanticke parobrodne družbe na Sušaku. »Labud« je plul iz Kalkute v Anglijo. Ko je prispel v Port Said, se je poveljnik ladje Viljem Mikulčić izkrcal in se vkrcal na neko potniško ladjo. Atlanticke paroplovna družba je zaradi tega poslala v Port Said poveljnika Boža Mandića, toda po njegovem prihodu oficirji in mornarji z »Labudom« niso hoteli odpluti v Anglijo, temveč so zahtevali, da se parnik vrne domov. Tako je »Labud« prispel v Split, kjer bodo zbrali novo posadko oficirjev in mornarjev.

Pristaniške oblasti v Splitu so uvedle

preiskavo. Ne gre samo za odpoved pokorščine mornarjev temveč tudi oficirjev. Kakor se izve, bodo oblasti uvedle preiskavo proti bivšemu kapitanu Mikulčiću, ki je zapustil ladjo v Port Saidu. Posadika zatrjuje, da kapitan ni zapustil nobenih knjig, iz katerih bi bilo razvidno, kakšne operacije je ladja vršila ves čas plovbe od začetka vojne. Posadka se tudi pritožuje zaradi nerednega prejemanja plače in slabe hrane. Mornarji so zatrjevali, da so jih oficirji nagovarjali k nepokorščini, obljublajoč jim visoke nagrade. Sodno preiskavo v tujakih in pomorskih krogih pričakujejo z največjim zanimanjem.

Aretirani ponarejevalci kovancev

Vukovar, 1. marca. e. Tukašnji policiji se je posrečilo, da je izsledila tobo ponarejevalcev 50-dinarskih kovancev. Aretirani so bili 41 letni Matija Jeler, rezbar iz Sevnice in Sloveniji, trgovec Stefan Kuzmanović iz Sušniceva pri Slavonem Brodu in Poljakinja Marija Pračeva, ki je živel v Kuzmanovićem.

Policijski agenti so večer vdrli v stanovanje Matije Jelerja, kjer so zalotili pri poslu Jelerja in Kuzmanovića. V stranskih prostorih so odkrili kovnico z vsem potrebnim orodjem za izdelovanje kovancev, razne zlitine, priprave za brušenje in poliranje kovancev, poleg tega tudi knjigo z različnimi formulami za vilvanje novcev.

Policija je našla že več tisoč izgotovljenih kovancev, ki so bili izborna ponarejeni in so imeli tudi tak zvok, da jih je bilo zelo težko razločiti od pravih. Pri telesni preiskavi Marije Pračeve so našli še polno kovancev. Vse tri je policija oddala v zapor.

Čuden predsednik družbe za krščanstvo

London, 1. marca. s. (Reuter) Večera so bili po Angliji razširjeni letaki, ki podajajo baje avtentične nemške pozore za sklenitev miru. Letake je izdala »Angliška družba za krščanstvo«.

Predsednik te družbe je dostavil vsebino nemških pozorov svoj čas tudi zunanjemu ministru lordu Halifaxu z začetkom, da so bili poslani preko nemškega poslanstva v Dublinu. Zunanji minister Halifax pa ni imel nobenega dokaza, da bi bili predlogi avtentični. Dejstvo je, da je bil predsednik organizacije, ki je letake

razširila, v teku zadnjih 8 let zaporedoma pristal komunizma, fašizma in končno nacionalnega socializma. Izdajal je tudi list »Action«, ki je bil pisan v nacionalno-socialističnem duhu. Bivši tanki organizacije je sedaj v Nemčiji, kjer je spet angleških oddaj v nemškem radiu.

Jugoslovenski paviljon v Budimpešti

Beograd, 1. marca. e. Minister za trgovino dr. Ivo Andrić je sklenil, da se bo Jugoslavija poleg mednarodnega sejma v Lipskem, Lyonu, Milanu in Plovidu udeležila tudi vselejme v Budimpešti ob 26. aprila do 6. maja t. l. Po prizadevanju madžarskega poslanika dobi naša država na vselejmskem prostoru v Budimpešti največji prostor za svoj posebni paviljon.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Petek, 1. marca: zaprt

Sobota, 2. marca: Strahopetec. Premiera.

Premierski abonma

Nedelja, 3. marca: ob 15. uri: Princiska

in pastirček. Mladinska predstava. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Ob 20. uri: Rdeče rože. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol

Ponedeljek, 4. marca: zaprt

Torek, 5. marca: zaprt. (Gostovanje v Mariboru: Županova Miska)

Znameniti francoski dramatik Lenormand, čigar delo »Strahopetec« bodo uprizorili prvič v soboto, 2. marca za premierski abonma, je znan našemu gledališkemu občinstvu že po igri »Izgubljene duše«, ki je bila igrana pred leti pri nas. »Strahopetec« je drama, ki se godi za časa svetovne vojne 1916 v Švici v Selvausu in Mont-

Na kopnem: Na Karelijski zemeljski ožini je sovražnik nadaljeval s pritiskom med Viborskim zalivom in jezerom Vuoksi. Naše čete so se na nekaterih točkah polagoma umaknile na nove položaje. Sovražnik je imel velike izgube na moštvo. 14 tankov smo uničili. Ob reki Tajpale smo odbili v teku dneva tri sovražne napade.

Severovzhodno od Ladoga jezera je bil odbit sovražni napad v smeri proti Pitkäranti. Drugod v tem odseku artilerijske in patrolne aktivnosti. Uničili smo 4 tanke in 1 oklopni avtomobil.

Pri Kuhmu smo zavzeli več sovražnih pozicij. Na severu se nadaljuje boj ob reki Nautai.

V zraku: Ničesar omembe vrednega. Razen dveh letal, ki smo jih sestrelili 27. februarja, sta bila najdena trupa se dveh nadaljnjih sovražnih letal.

Finska nota vsem vladam

Bern, 1. marca. s. (Reuter). Finski poslanik pri švicarski vladi dr. Holsti je večerašnji izročil tajništvu Društva narodov prepsano noto, ki jo je nedavno poslala finska vlada vsem vladam razen sovjetski. Finska vlada pravi v tej noti, da je sovjetska vojska v vojni ne drži mednarodnih pravil načina vojevanja in da je bila prekršena celo mednarodno zagotovljena nevtralnost Alandskega otočja.

Švedski poziv

Stockholm, 1. marca. s. (Reuter). Najuglednejše švedske osebnosti, med njimi najstarejši kraljev brat Oskar in škof Upsale, so izdali apel na prebivalstvo, v katerem pozivajo k čim hitrejši in učinkovitejši pomoči za Finsko v obliki prostovoljnih prispevkov.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Petek, 1. marca: ob 15. uri: Nižava. Di-

jaška predstava. Globoko znižane cene od 16 din navzdol

Sobota, 2. marca: Tosca. Izven. Gostovan-

nje Vere Majdicke in Borisa Popova

Nedelja, 3. marca: ob 15. uri: Lumpaci

Vagabundus. Izven. Znižane cene. Ob

20. uri: Balet Hrestač. Jolanta. Izven.

Znižane cene

Gasilstvo v škofje-loškem okraju

Škofja Loka, 1. marca. Predstavniki gasilstva v škofje-loškem okraju so se zbrali v nedeljo k svojemu četrti redni letni skupščini v Gasilskem domu. Gasilci so v polni meri storili svojo dolžnost. Lani je bilo v domačem okolju sedem požarov, ki so napravili za okrog 200.000 din škodo. Gorelo je v Zelezniških, v Škofji Loki, v Zalem logu, v Dorfarjih, v Gorenji vasi, v Sorici in v Spodnji Sorici. Izmed požarov je bil največji oni v Sorici, kjer trpi posestnica Pintarjeva nad 70.000 din škodo. Jasno pa je, da bi bila škoda, povzročena od požarih, še mnogo večja, da ni bilo gasilcev.

Gasilska župa šteje 15 čet z 661 članom. Dvanaest novo izvoljenih uprav je že potrjeno, tri — na Bukovici, na Godeiču in pri Sv. Duhu — pa še ne. Samarijanskih odsekov v župi ni, pač pa imata dve četki kulturno prosvetna odseka, ki sta uprizorila sedem gledaliških predstav. Orodnih in redovnih vaj je bilo 59, enajst čet ima svoje gasilske domove. Tlačnih četi je 3613 metrov, navadnih letestv 10, raztežitvi pa dve. Premoženje čet se ceni na 839.542 din, dolgovski znašajo 58.720 din. Župa ima v svojem okolju tudi prvi avto, ki si ga je nabavila četa v Sori. Ob blagoslovitvi se je vrtila župna prireditev, ki pa jo je kalil dež. Čedalje nujnejše je vprašanje gasilskega naraščanja, ki ga sedaj sploh ni.

Po svojem tradicionalnem običaju so gasilci tudi letos praznovali svojega zaščitnika sv. Florijana na Godeiču, oni v Selški dolini pa na Bukovici. Obkrat so gasilci tudi nastopili, predvsem zaradi gasilskega kongresa, ki se ga je udeležilo iz škofje-loškega sreza 158 mož in pa narodne noče. Gasilci so pomenili s seboj tudi prapro. Nastopili je v Ljubljani pri prostih vajah 45 članov.

Snežne razmere

Poročilo Tujskoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru SPD in JZSS

1. III. 1940

Rateče-Planica 870 m: —1, jasno, 50 cm

snega, skakalnice uporabna.

Planica-Slatina (Dom Ilirja) 950 m: 0, jasno,

70 cm snega, drsalske uporabno.

Planica-Tamar 1108 m: —1, jasno, 100 cm

snega

Peč-Petelinjek 1440 m: —1, jasno, 80 cm

snega.

Kranjska gora 810 m: —2, barometer pada,

jasno, vetrovno. 50 cm snega sren.

Krnica: 150 cm snega, sren.

Podkoren 800 m: —2, jasno, mirno. 45 cm

snega, sren.

Radovljica 470 m: 0, jasno, 45 cm snega,

sren.

Bled 501 m: —1, barometer pada, jasno, 45

cm snega, osrenjen.

Dom na Kolcah 1500 m: +1, jasno, 60 cm

snega, južen.

Bohinj-Sv. Janez 530 m: 0, jasno, mirno, 80

cm snega, sren.

Bohinj-Zlatorog 530 m: —1, jasno, 70 cm

snega, osrenjen.

Dom na Komni 1520 m: —1, jasno, vetrov

no, 140 cm snega, sren, prisojno sre

ne.

Koča pri Triglavskih jezerih: —2, jasno

vetrovno, 150 cm snega, sren, prisoj

no srenec.

Dom na Kravcu 1700 m: —2, jasno, ve

trovno, 100 cm snega, sren, prisojno

srenec.

Koča na Veliki planini 1558 m: —1, jasno, 70

cm snega, sren, prisojno srenec.

Škofja Loka 350 m: —1, barometer pada,

pooblačeno, 30 cm snega, sren.

Poljevo 620 m: +3, pooblačeno, 26 cm sne

ga, južen.

Biba na Menini planini 1308 m: —5, jasno,

mirno, 90 cm snega, osojno sreč.

Iz Celja

—Zanimivo predavanje. Na ljudskem vsučilišču bo predaval v ponedeljek 4. t. ob 20. univ. prof. dr. Boris Zarnik iz Zagreba o temi »Naše telo kot prča našega izvora«. Predavanje bodo spremljale slikovne slike.

—Redni mesečni šahovski braturnir Celjskega šahovskega kluba bo dr. v klubskih prostorih kavarne »Evrope«. Turnirja se bo udeležili tudi mojster g. Furlani. Turnirja naj se udeležijo vsi igralci.

—Gledališče »Mladice« v Ljubljani bo uprizorilo v soboto 2. t. m. ob 20.15 v celjskem gledališču učinkovito Reinaldijvo komedijo v štirih dejanjih »Mala ženka

bres logike« v režiji g. Milana Skrbinaška, režiserja Narodnega gledališča v Ljubljani. Predstava je izven abonmaja, Vstopnice so v prodaji v Slomškovi knjigarni. Na to predstavo ponovno opozarjamo vse ljubitelje gledališke umetnosti.

—Umri je v Cretu pri Celju 25letni tiskarski pomožni delavec Ferdo Košar.

—Dve nesreči. V Majdan-peklu v moravski banovini se je nedavno ponesrečil 4letni pomožnik gozdnega upravitelja Mirko Kosi z Gorice pri Veliki Pirešici. Med vožnjo je padel iz avtomobila in se hudo poškodoval po vsem telesu. Pred dnevi je prispel v Celje in polskali pomoči v celjski bolnici. — V celjsko bolnico so pripeljali 13letnega pastirja Antona Eberlinca s Sv. Planine nad Trbovljami, ki je padel v nedeljo pri smučanju in si zlomil levo nogo nad gležnjem.

—Mariborsko Narodno gledališče bo uprizorilo v sredo 6. marca ob 20. v celjskem gledališču Schillerjevo dramo »Kovarstvo in ljubezen«. Predstava je za abonma. Neabonanti dobijo vstopnice v prodaji v Slomškovi knjigarni.

Prodaja bencina danes ustavljena

Trgovci s tekočimi gorivi so večer objavili o svojem sklepu vse pristojne oblasti

Ljubljana, 1. marca. Danes je bila uveljavljena uredba št. 3 o omejitvi prodaje bencina. Porabniki so pričakovali, da se bodo danes lahko začeli zalagati z bencinom na nakaznice. Z novo ureditvijo prodaje so bili sicer zelo razočarani, ker so pričakovali, da bodo določene večje količine bencinske mešanice za posamezna vozila. Zdaj je pa nastopila še druga, nepričakovana težava; danes je prodaja bencina v Ljubljani ustavljena.

Zakaj? Trgovci s tekočimi gorivi trde, da so z novo uredbo dovoljene za prodajo tako majhne količine bencina, da se bo prodaja zelo skčila. Če bi hoteli prodajati po novih predpisih, bi pri prodaji nič ne zaslužili, temveč bi celo utrpeli veliko izgubo. Trde, da jim kartel nudi pri kg bencina le 3 do 5 % bruto zaslužka, kar znaša pri litru največ 3.12 %.

Kalkulacija trgovca s tekočimi gorivi (ki ima srednji promet) v Ljubljani je pokazala, da znašajo režijski stroški na leto 16.970 din pri prodaji tekočih goriv. V teh stroških pa ni še vračunano: davki, kalo, popravila, amortizacija črpalke, kurjawa, razsvetljava itd. Zato bi moral trgovec prodati na leto okrog 80.000 litrov bencina, če bi naj znašal bruto zaslužek 16.000 din, torej je zaslužek za kritje glavnih režijskih stroškov. Pri tem je treba še upoštevati, da trgovci kupujejo bencin v kilogramih, prodajajo ga pa na drobno v litrih; pri tem igra specifična teža veliko vlogo. Pozimi je specifična teža bencinske mešanice visoka in trgovci je že zaradi tega občutno oškodovan. Pred dnevi, že pri temperaturi —20 je znašala specifična teža bencinske mešanice 0.800, tako da je znašala razlika med nabavno in prodajno ceno približno 15 par v škodo trgovca detalista.

Prodaja bencina je rentabilna samo pri velikem prometu. Če doslej je zaradi tega mnogo trgovcev moralo opustiti prodajo. Po novih predpisih o prodaji bencina bi pa bila prodaja bencina pri večini prodajalcev pasivna. Zdaj so bili trgovci s tekočimi gorivi na drobno prisiljeni ustaviti prodajo. Morda bo to prav petrolejskim družbam, ki so želele doseči monopol tudi za prodajo

bencina na drobno. Vendar je v interesu države in gospodarstva, da bencin še vnaprej prodajajo trgovci detalisti. Da bodo lahko prodajali tudi v bodoče, jim bodo morali izpolniti davno zahtevko, naj bruto zaslužek znaša 10 %. Uredba št. 3 o omejitvi porabe tekočih goriv celo govori o 10 odstotnem bruto zaslužku. Odstavek 3. te uredbe namreč določa, da mora, kdor neha uporabljati motorno vozilo, prodati ostanek tekočega goriva najbližjemu prodajalcu proti odbitku 10 % na račun zaslužka. Da je prišlo do tega, je zasluža petrolejskih družb, ki so pri oblasteh stalno trdile, da je zaslužek detalistov tako velik. Tako so lahko upravičevali svoje kalkulacije. Seveda pa s tem ni rečeno, da trgovci v resnici tudi toliko zaslužijo. Vsekakor pa je potrebno, da se ta odstavek uredbe ukažemo čim prej z novo uredbo, odnosno z dopolnitvijo uredbe št. 3.

Nova uredba tudi določa, da morajo prodajalci voditi posebne knjige pri prodaji. Na podlagi zapisov v teh knjigah bi morali pošiljati vsak mesec podrobna poročila finančni kontroli. Toda teh knjig še ni nikjer in brez njih trgovci ne morejo prodajati tekočih goriv, četudi bi danes bili pripravljeni, če nečjo kršiti uredbe. Uredba določa kazni od 500 do 5000 din za takšne prestopke.

Po vsem tem je pač razumljivo, zakaj je danes ustavljena prodaja bencina v Ljubljani. Trgovci s tekočimi gorivi so večer objavili vse pristojne oblasti o svojem sklepu. Hkrati so pa zahtevali: uzakonjen 10 % bruto zaslužka; da se določi z uredbo, da so petrolejske družbe dolžne prodajati tekoča goriva vsem trgovcem s tekočimi gorivi, če izpolnjuje pogoje po uredbi št. 3; čas prodaje je treba prilagoditi banovinskim naredbam o odpiranju in zapiranju trgovinskih obratov; imenovati je treba v odbor za določanje cen bencinske mešanice tudi zastopnika Osrednjega odseka trgovcev s tekočimi gorivi.

Dokler trgovcem ne bo ustreženo, kar zahtevajo, ne bodo mogli prodajati tekočih goriv in bencinske črpalke bodo ostale zaprte.

Iz Škofje Loke

—Zdravstveni lom v škofji Lodi posluje takole: šolska poliklinika ob ponedeljkih, sredah in petkih od 11.30 do 12.30, otroška poliklinika (za bolne otroke) ob ponedeljkih in petkih od 14. do 15., posvetovalnica za matere (za zdrave otroke) ob sredah od 14. do 15.

—Letna skupščina sreskega odbora Rdečega križa bo v petek, 1. marca s pričetkom ob 20. v prostorih mestne posvetovalnice v škofji Lodi. Dnevni red običajen. Vabimo k polnostevilni udeležbi.

—Sokol

TRADICIJONALNI VALČKOV VEČER

2. marca 1940. ob 20.
Vstopnina Din 10.—
Oblika promenadna.

Sokola I na Taboru

DNEVNE VESTI

— Dovoljenje za uvoz sirovin v prvem polletju. Odbor za kontrolo uvoza pri Narodni banki bo izdal dovoljenje za uvoz sirovin tudi za drugo četrtletje tekočega leta in sicer za prvo četrtletje 25% lanskega uvoza po teži, za drugo četrtletje pa 22,50% lanskega uvoza po teži ali za 10% kakor je znašala lanskega uvoza. V drugem četrtletju se bodo izdajala tudi dovoljenja za ostala 2,5%, ker je bilo 10% zadržanih za rezervo.

— Urad za razdelitev bombažnega prediva. V Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine je bila te dni sekcija za bombaž in svilo posvetovalnega odbora za tekstilno industrijo pri trgovinskem ministru. Glavna težkoba, s katero se mora boriti naša tekstilna industrija je pomanjkanje sirovin. Zda jo ustanovljen poseben urad za razdelitev bombažnega prediva, izdelanega v naši državi. Prodajna cena bombažnega prediva je bila določena na 33,50 din kg.

— Nakup bencinske mešanice, ki se rabi v industriji in v obiti kot pomožno sredstvo. — Po čl. 8. navedbe 3. o omejitvi prodaje tekočega goriva za potrebe obrtniških delavnic in po razpisu uprave državnih monopolov z dne 24. 2. 1940. M. br. 7130 tudi za industrijske namene, bo izdajala dovoljenja za nakup, kolikor se porabi navedeno gorivo kot pomožno sredstvo. Uprava državnih monopolov zbormicam za trgovino, obrt in industrijo, vsako za njeno področje. Dovoljenja se bodo izdajala na količine, potrebne za trimesečno porabo s tem, da se odobrena količina more vzeti v 3 enakih delih. Odobrene količine bodo razdeljevale zbormice same. Da bo mogla določiti, kakšno količino te mešanice naj zahteva od Uprave državnih monopolov, poziva Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani vse obrtnike in industrijalce na svojem področju, da ji najkasneje v 3 dneh prijavijo, koliko bencinske mešanice rabijo v svojih obratih kot pomožno sredstvo. V prijavah naj proces, v katerem rabijo bencinsko mešanico na kratko popišejo. Poleg tega naj pošljejo tabelarične podatke o nazivu obrta, imenu in priimku lastnika obrta o potrošnji mešanice bencina v preteklem letu in posebej za leto 1940.

— V planinah Slovenije je dovolj snega za ugodno smuko. Ob Bohinjskem jezeru je 70 cm snega, osrednjem. Na Komni je 140 cm snega in sicer na prisojni strani snece, Triglavsko jezero ima 150 cm snega ter je s Hribaric najlepša smuka. V Kamniških planinah je na Krkvacu 100 cm snega in na Veliki Planini 70 cm snega, na obeh krajih na prisojni strani snece.

— Izvoz našega tobaka. Lani smo izvozili 3.140.459 kg tobaka v vrednosti 98.501.459 din. Letos se bo po izvoz znatno povečal. Izvozili bomo nad 15.000.000 kg tobaka.

— Nova tarifa med Jugoslavijo. Protektorat in Slovaško. V kratkem bo izdelana nova tarifa za blagovni promet med Jugoslavijo in Protektoratom z ene in Slovaške z druge strani. S tem bo izgubila veljavo dosedanja jugoslovnsko-českoslovnska in slovaška tarifa.

— Iz postne službe. Pri pošti škofljan pri Mokronogu je bila dne 19. februarja uvedena brzojavna in telefonska služba, pri pošti Pesnica pa 22. februarja telefonska služba.

— Iz zdravniške službe. V imenik Zdravniške zbornice za dravsko banovino sta bila vpisana dr. Legiša Viktor, zdravnik v Topolšici in dr. Hribar Zlatica, zdravnik v Ljubljani.

— Sz »Službenega lista«. »Službeni list kr. banke uprave dravske banovine št. 17. z dne 28. februarja objavlja uredbu o spremembah in dopolnitvah uredb o skupnem davku na poslovni promet št. 16.100-31 z vsimi njenimi pozicijami spremembami in dopolnitvami in novo tarifno skupnega davka na poslovni promet in razne objave iz »Službenih novic«.

— Zagreb dobi moderno pošto postopje. Vprašanje zgraditve kolodvorske počte v Zagrebu je zdaj rešeno. Načrti so pripravljeni in odobreni, tako da bo licitacija kmalu razpisana. Nova kolodvorska pošta bo največje in najmodernejšje državno postopje v Zagrebu. Stroški bodo znašali 25 milijonov din. Postopje bo dolgo 100 m široko 40 m. Zgrajeno bo ob sedanjem kolodvorskem postopju tam, kjer so skladišča državnih železnic.

— Zdravilišče Radio-Therna. Laško bo zaradi večjih adaptacij od 15. 3. do 1. maja zaprto in bo ta čas vsako zdravljenje izključeno.

— Narodno delavstvo zmaguje! V nedeljo 26. februarja so se vršile v tkalnici v Sv. Pavlu pri Prebodu volitve delavskih obratnih zaupnikov. Lista Narodne strokovne zveze je prejela 137 glasov in 5 zaupnikov, lista socialistov pa 28 glasov in 1 zaupnika. Ni niso pomagali nesramni letaki proti NSZ. Glasovanje delavcev je bil na ta letak najboljši odgovor in dokaz, da NSZ napreduje.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo pretežno oblačno, zmerno hladno in spremenljivo vreme. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Kumboru 18, v Splitu in Dubrovniku 15, na Visu in Rabu 13, v Ljubljani 11,4, v Beogradu 10, v Sarajevu 9, v Zagrebu 8. Davi je kazal barometer v Ljubljani 766,1, temperatura je znašala 0,0.

— Izgnan iz države. Iz naše države je za vedno izgnan 33letni Friderik Volk, pristojen v Strassburg v Franciji, po policijski ključavničar. Volk, ki se je rad izdajal tudi za Vebra, se je zadnje čase mudil v Mariboru in okolici, kjer je zagrešil več vlomov.

— Zatekel pes. K poestniku Antonu Obliku v Trbojah v smiselki občini se je pred tedni zatekel boljši lovski pes jerebičar bele barve, s temnimi lisami po zvoju. Pes je najbrže ušel lovu in je lastniku na razpolago v Trbojah.

— razstrelivo. Cigana sta hotela to storiti, pa sta ravnala z granato tako neprevidno, da je eksplodirala. Enega cigana je razstrelilo, drugi je bil pa tako težko ranjen, da ni nobene verjetnosti, da bi ostal živ.

— Divjega laboda je ustrelil. V gozdu blizu Varažina je lovski čuvaj opazil ob potoku izredno veliko belo ptico, ki jo je ustrelil in odnesel domov. Doma so takoj spoznali divjega laboda, ki ga je najbrže prignala huda zima iz severnih krajev.

Iz Ljubljane

— Iz Ribji trg. Vreme vpliva tudi na ribji trg. Odkar je toplejše, je boljši ribolov na morju, zato je bil danes trg nekoliko bolj zalažen z morskimi ribami. Kljub temu pa blaga še ni toliko, da bi se lahko še bolj pocenilo. Pač pa so danes prodajali precej poceni sardelice, po 12 in 16 din, po 16 din kilogram. Po 18 din so bile bobe in usate, cipiji po 20, hobotnice po 28, zlatice in lubin pa po 40 din kg. Med rečnimi ribami so prodajali platice po 12 do 14 din kg in postvri po 40 din. Škuk še vedno ni.

— Iz Prvo pomladno cvetje na trgu. Meščani se zdaj ne boje več zime, najsi jih straši kdor koli z njo, čes povrnila se bo. Upanje, da bo kmalu prava pomlad — letos bo po nekaterih napovedih bolj zgodnja — nam budi pomladno cvetje, ki so ga že začeli prodajati na trgu. Prodajajo že celo prva zvončke.

— Iz Važna seja šolskega odbora strokovnih nadaljevalnih šol mestne občine Ljubljanske je sklicana za danes ob 18. v mestno posvetovalnico. Na dnevnem redu je računski zaključek za šolsko leto 1939/40 in proračun za leto 1940/41. Razpravljali bodo tudi o spomeniki obrtniških združenj.

MOZART — ZIKA — DEBUSSY

1. 3. 40. ob 20. uri — Velika filharmonična dvorana — Ljubljanski godalni kvartet!

— Iz Valčkov večer Sokola I na Taboru bo jutri, kamor pojdit vsi, ki si želite nepriljudne zabave in razvedrila, kajti salonski orkester in »Magistrov trio« bosta igrala stare in nove plesne za vsakogar v zadostni množini. Okrepila bodo na razpolago v bogato založenih paviljonih po »ljudskih cenah«. Vstopnina le 10 din. Pridite vsi in pripijete s seboj svoje in prijatelje! 128—

— Iz Kolo jugoslovnskih sester v Ljubljani, bo imel svoj redni letni občni zbor na cvetno nedeljo 17. marca ob 10. dopoldne v mali dvorani Kazine.

— Iz V nedeljo 3. marca po službi božji bo v kapeli starokatoliške cerkve v Ljubljani, na Gosposvetski cesti št. 9 redni letni občni zbor starokatoliške cerkve, h kateremu se vsi moški člani cerkve prijazno vabijo.

— Iz Kino Moste se je zopet posrečilo predvajati prvovrsten program. Od danes do vključno ponedeljka se predvaja kot prvi film »Zaupna naredba« v katerem se prikazuje brezprimerno junaštvo, podvig, tajnosti in špijonaža. Je to eden največjih filmov sedanosti. Drugi film »Ljubezen doktorja Meighana«. Na ta film opozarjamo zlasti dijakke-medicine in ostalo mladino. Film se predvaja poslednjč v Ljubljani, zato ne zamudite prilike. Cene zmogljive za vsakega.

— Iz Za utrditve mestnih cest in ulic je mestna občina tudi letos poskrbela v proračunu ter sta v ta namen že razpisani dobavi 40 vagonov drobnih granitnih kock ter 12 tonskega cestnega valjarja in bo za te dve nabavi mestna občina morala šteti okroglih 400.000 din. Sedaj ima mestna občina 3 velike cestne valjarje in en majhen valjar, vendar pa ti valjarji še ne zadostujejo za redno in povečano utrjevanje mestnih cest ter je zato nabava novega težkega valjarja prav potrebna.

— Iz Lovske karte in ribolovnice odslej izdaja obči oddelek mestnega poglavarstva v sobi št. 39 v I. nadstropju hiše na Mestnem trgu št. 2.

— Iz Pevski večer CMD. Jutri zvečer (ob 20.) priredi podružnica CMD Ljubljana-Bežigrad pevski večer z izredno bogatim sporedom, da prireditve lahko pritevamo med najboljše koncertne prireditve te sezone. Koncert bo prirejen v telovadnici bežigradske šole. Dvorana je moderna in akustična. Nastopil bo Bežigradski pevski moški zbor (pevovodja J. Godce) in člani opere: Ljudmila Polajnar, Fr. Lupša in Marijan Kristančič. Posebno bo koncert privlačen tudi, ker bo nastopila znana, izredno priljubljena pevka — ki žal tako redko nastopa — g. Pavla Lovšćova. Nastopila bosta še sopranistka Nuša Kristanova in baritonist Milan Janovski. Prireditve bo nedvomno privlačila številno občinstvo že po svoji kvaliteti, še bolj pa za služi lep obisk po svojem namenu; dohodki so namenjeni za tako potrebno narodno obrambno delo.

— Iz Opozorjamo na nocojšnji koncert Ljubljanskega kvarteta, ki točno ob 20. uri v veliki filharmonični dvorani. Slišali bomo troje del iz bogate literature komorne glasbe, dela: Mozarta, Zike in Debussyja. Posebno opozorjamo na drugi kvartet, ki je na sporedu in katerega je napisal znani primarij Zikovega (Praškega) kvarteta g. Riharda Zike. ki je v Ljubljani splošno znan in kot glasbenik visoko cenjen. Člani Ljubljanskega kvarteta so Pfeifer, Stančič, Sušteršič in Müller. Na koncert najvpljudneje vabimo vstopnice so v knjižarni Glasbene Matice.

— Iz Zlat damski prstan je bil pozabljen v kavarni Union v stranišču. Najditelj se prosi, da ga odda v upravi »Slov. Naroda«.

— Predavanje iz domače glasbene zgodovine. Jutri, v soboto, ob 16. uri bo predaval v Hubadovi pevski dvorani prednik Orkestra dr. Matice Glasbene Matice dr. Ivan Karlin o sledeči temi: »Razvoj instrumentalne glasbe v Ljubljani s posebnim ozirom na filharmonično društvo«. Predavanje vsebuje delo od leta 1702 do 1872, ko je bila ustanovljena Glasbena Matica ljubljanska. Predavanje bo zelo zanimivo ter nam bo v najkrajši hči pokazalo kulturno življenje v naših Ljubljani.

Predavanje spada v okvir proslave 20letnice Orkestralnega društva Glasbene Matice. Vstop prost. —

— Iz Ljubljanski Sošol sklicuje šolski sestanek v soboto 2. marca ob pol 19. uri v društveni sejni sobi z nalogo, da pripravi predloge za 72. redni letni občni zbor, ki bo v ponedeljek 4. marca. Na sestanku se bo tudi sestavila lista kandidatov za bodočo društveno upravo.

— Iz Premiera zabavne igre s petjem in godbo »Pekovska« bo v šentjakobskem gledališču jutri ob 20.15. Igra je skrtno pripravljena in povsem na novo opremljena. Lepe pesmi in godba poživljajo dejanje. Pevske točke izvajajo Sanežina, Vidiceva, Košak, Lavrič in Milčinski. Pri predstavi sodeluje skoraj ves ansambel. Režiser Klemencič S., glasbeno vodstvo Dietz Milan. V nedeljo 3. t. m. ob 20.15 se igra ponovi. Vstopnice se dobe od danes dalje.

— Iz Ukradena koleša. Izpred Erbežnikove gostinje na Viču je bilo odpejano 1500 din vredno črno pleskano žensko kolo znamke »Patrica«, last Elke Azmanove. Amalija Štrbanova je imela spravljeno svoje kolo znamke »Viktorica« doma v Zaklokarjevi ulici 16, na hodniku pred stanovanjem in ga ji je takrat ukradel. Kolo štrbanove je črno pleskano, vredno 1000 din. Tatvino koleša je prijavil tudi Peter Zaklokar, stanujoč v Ciglarjevi ulici 30. Tatmu je ukradel 1000 din vredno, črno pleskano kolo znamke »Styria« prav tako s kočnika.

Velik vlom

Ljubljana, 1. marca. Danes ponoči je bil izvršen velik vlom na Miklošičevi cesti. Vlomilci, najbrže jh je bilo več, so s ponarejenimi ključi odprli rolo drogerije Hermes, nato pa so vlomili še vrata. V lokalno so vse premestili in odnesli nad 50 fotografirskih aparatov in kinosnemalnih aparatov, tako da so oškodovali trgovino za nad 100 tisoč din. Vlom je bil opažen šele jutraj, nakar so nameršeni takoj obvestili lastnika ter policijo. V lokal so prišli že pred 8. detektiv, ki so ugotovili dejanski stan in nekatere podrobnosti.

Preiskava o vlonu se vodi s polno paro. Lastnik drogerije je razpisal za izsleditev vlomilcev ter ukradenega blaga 10 tisoč dinarjev nagrade. Ker bodo gotovo vlomilci skušali blago najbrž čimprej razpečati, se pred nakupom aparatov posebno svare trgovci s fotopotreščinami ter fotografi na deželi.

Iz Kranja

— Dežurna služba zdravnikov OUZD v mesecu marcu bo razdeljena sledeče: 3. dr. Bežek Josip, 10. dr. Herfort Joža, 17. dr. Pance Pavel, 19. dr. Vrbnjak Vinko, 24. dr. Bažič Josip, 25. dr. Bežek Josip, 31. dr. Herfort Joža.

— Namesto venca na grob tragično preminilca tovarisa Leopolda Omana so delavci iz njegovega oddelka tvornice gume d. d. zbrani znesek 205 din poklonili v dobrodelne namene. Najlepša hvala!

— Kino Narodni dom bo predvajal v petek in soboto ob pol 21. in v nedeljo ob 16. in 19. in pol 21. zanimiv film »Blokada« na novih kino strojih.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekliti, izjave beseda din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din.

PRED NAKUPOM OBUTVE si oglejte našo nedeljsko razstavo. Brakjovič Žilko, diplomirano čevljarstvo, Ljubljana. Igrška 3 (pri Drami). 676

MALI OGLASI

»Slov. Narod« imajo sigurno aspekt!

POHISTVO

si nabavite najceneje pri ZORMAN — Breg 14. Vsakovrstni stoli, vsa popravila. — Prodajam češnjevo pisalno mizo. 687

KREMENCEV PESEK

pran od 0 do 6 mm, vsako množino, blizu kolodvora, najnižja cena. Cveibar, Prekopa — št. Jernej. 684

INFORMACIJE

Beseda 1.— din, davek posebej. Najmanjši znesek 15.— din.

POZIV

Gospoda, ki se izdaja za Plevniška Franca in ki je kupil žensko kolo na škofljici, pozivam, da se do nedelje javi, v drugem slučaju ga javim oblasti, ker sem zvedel za njegov pravi naslov. Simčič Mirko — škofljica. 690

POUK

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din.

STENOGRAFIJA

Izpopolnjevanje. Začetek marca. Trgovsko učilišče ROBIDA, Ljubljana, Trnovska ul. 15. 678

Strojepisni pouk

(desetprstni sistem) Večerni tečaj, oddelki od 1/2 7. ure zvečer dalje za začetnike in izveščance. Pouk tudi po diktatu. Novi tečaj se prične 4. marca. Šolnina nizka. Največja strojeopisnica s 40 pisalnimi stroji raznih sistemov. — Vpisovanje dnevno do 8. ure zvečer. Christofor učni zavod, Domobranska c. 15, tel. 48-43. 640

VAJENCA

15 letnega, ki ima veselje do slikarstva in pleskarstva, — sprejemam takoj. Vso oskrbo bo imel v hiši. Franc Pfeifer, splošno slikarstvo, Krško ob Savi. 683

STANOVANJA

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din.

ENOSOBNO STANOVANJE

z vnosni pritlikinami, čisto, 18če miren zakonski par. Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Točen plačnik«. 677

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din.

OREHOVA JEDRCA

sortiran cvetlični med in medicinsko dobite najceneje v MEDARNI Ljubljana, zid. vaka ul. 6. 501

Danes sadnjikrat! — SACHA GUITRY, znameniti romanopisec, igralec in režiser v svojem najnovejšem francoskem umotvoru Na Elizejskih poljanah Ob 16., 19. in 21. uri. Kino Union, tel. 22-21

Samo še danes dva filma za gledalce željne senzacij in napetosti! **ŽELEZNA PEST** Kowbojski film, kjer se bje borba za pravico in srce. **NOBENE MILOSTI!** Detektiv z železnimi žilci v opasni borbi z vlemestnimi zločinci. **KINO SLOGA**, tel. 27-30 danes ob 16., 19. in 21. uri.

Kina dobiva orožje Danes predstava samo ob 16. uri. **KINO MATICA — TELEFON 21-24** Bombe nad Sanghajem. — Vrtincu senzacij in pustolovčin. — Dolores del Rio

Danes ob 20. uri špijonažni vefilm „Zaupna naredba“ in „Ljubezen dr. Maighana“ (medicinski film) **KINO MOSTE**

— V nedeljo 3. marca izostane v Kranju običajna slovenska služba, ker bo ta dan v Ljubljani na Gosposvetski cesti 9 redni občni zbor starokatoliške cerkve po službi božji. Zato se preloži slovenska služba božja v Kranju na drugo nedeljo 10. marca ob pol 9. v Narodnem domu v Kranju.

Iz policijske kronike

Ljubljana, 1. marca. Uprava velesojma je ugotovila, da je bilo najbrž že pred dnevi vlomljeno na veselečnem prostoru v več paviljonov. Dostop do paviljonov nikakor ni otežen, zato so imeli nočni vlomilci precej lahko delo. Iz paviljona gostilničarja Antona Huča so pobrali vlomilci devet električnih stikal, šest žarnic s senčniki in okovi, električni števec in marmornato ploščo. Anton Huč uma nekaj nad 500 din škode. V paviljonu Tince Grosjeve »Volga« so tatovi oparili svoje delo še temeljiteje. Pobrali so osem električnih stikal, 21 žarnic in več drugih predmetov, tako da so napravili za 1250 dinarjev škodo. Režiki Velkavrhovi so odnesli iz paviljona štiri stikala, potrgali električno napeljavo, si prisvojili velik kos blaga in razbili tudi več šip. Tatovi so odnesli tudi več medeninarstih kljuk in pip, ki so jih našli v drugih paviljonih. Vlonie je velesojmska uprava prijavila policiji, ki sedaj išče vlonilce in ukradene predmete, katere bodo skušali tatovi prodati po trgovinah ali elektrotehničnim delavnicah.

V Barvski stezi je nekdo vdrl v skladišče trgovca Josipa Andrejčiča in odnesel v okrilju noči dve veliki košari, v katerih je bilo nad 1000 jajc. Tat bo skušal jajca najbrž čimprej razpečati, zato je verjetno, da se bo pri kupcih ujel.

Tatinski obisk je imel te dni v svojem stanovanju Ivan Merlak, stanujoč na Sv. Petra cesti 76. Tat je prišel v stanovanje v odsotnosti lastnika in odnesel več ruh, precej moškega in ženskega perila, pleteno košaro in hranilnik, s čimer je oškodoval Merlaka za 2300 din.

Kako drzni so tatovi, kažejo tudi vedno pogostejši primeri tatvin iz avtomobilov, ki stoje na ulicah brez nadzorstva. V zadnjih dneh je bilo prijavljenih pet takih tatvin, v sredo pa je spet odnesel neznan zlikovec

iz avtomobila barona Codellija v Lingarjevi ulici nov usnjat, rjav kovčeg, v katerem so bile razne malenkosti, vredne 450 dinarjev. Iz gostilne »Pri levu« je nekdo odnesel Ivanu Skrtu rjavo aktovko z raznimi narčni grafičene t. r. d. k. C. inultini, pos. stnik Rudolf Barl iz Rožne doline pa je prijavil, da mu je tat odnesel z vrta 200 din vredno železno vodno črpalko.

SPORT

Planica 3. 3. 1940

bo pozorišče izrednega sportnega dogodka. Še nikdar ni bilo na državnem prvenstvu v skokih pri nas tako močne in številne inozemske udeležbe, in tudi izglede na uspeh med našimi in inozemskimi tekmovalci še niso bili nikdar tako izravnan kot so sedaj. Imeli bomo sportno tekmovalje, dostojno ponosnega naslova, ki ga priboi zmagovalca, in tisti, ki ga be v tej borbi dosegel, bo vedel, da se je moral pošteno potruditi za zmago, kajti lahke zmage tokrat ne bo! Ne v jugoslovanskem in ne v mednarodnem razredu! Od naših tekmovalcev nastopi na tej tekmi skoro 20 skakalcev, številu, ki smo ga pred leti imeli komaj za 40metrske skakalce. Stari mojstri ne bodo kar na lahko odpravili domačojde mladine, ki ima svojo prednost v zgodnji šoli in velikem elenu.

Gledalci imajo na razpolago oba jutranja veka ter pričejo se pravdoasno na skakalnici, ki je takoj pri postaji. Voznina bo polovična, vstopnina k tekmi pa je samo 5 din za osebo. Na skakalnici bo montirana dobra zvočna aparatura trvdke Rana-Pegan, ki bo omogočila jasen in dober slišen prenos tekmovalja tako, da bodo gledalci natanko mogli slediti tekmovalcu. Pred odhodom vlaka bo ob 16. ob kolodvoru objava rezultatov proglastev državnega prvaka in razdelitev nagrad.

Borzna poročila

Curih, 1. marca. Beograd 10, Pariz 9,92, London 17,51, New York 448, Bruselj 75,225, Milan 22,52, Amsterdam 236,90, Berlin 178,80, Stockholm 108, Oslo 101,33, Kodanj 86,123, Sofija 5,50, Bukarešta 3,35.

RAZPIS

MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA razpisuje

javen natečaj za napravo idejnih osnutkov za Dom onemoglih na Bokalcu

Natečaj je splošen v smislu pravilnika o opravljanju natečajev (Službeni list št. 15. 22. II. 1939.) in se ga lahko udeleže vsi strokovnjaki — državljani kraljevine Jugoslavije.

Člani razsodišča so: dr. Tomaž Klinar, predsednik soc. pol. odbora mestn. sveta, ing. Albert Poženel, mestni gradbeni direktor, Herbert Svetel, mestni višji svetnik, ing. France Tomažič, poobl. inženir za arhitekturo, ing. Vladimir Mušič, m. viš. gradb. svetnik, arh. Ivo Spincič, m. viš. gradb. komisar, ing. Boris Kobe, mestni arhitekt. Namestnika: Stane Likar, član mestn. sveta in tajnik OUZD, ing. Ivo Medved, poobl. inženir za arhitekturo. Poročevalec: ing. Pavel Gosti, mestni arhitekt.

Nagrade znašajo: I. nagrada din 30.000.—, II. nagrada din 20.000.—, III. nagrada din 10.000.—, IV. v in VI. nagrada skupaj din 18.000.—, torej vse nagrade skupaj din 78.000.—.

Osnutke je treba oddati do 12. ure dne 22. maja t. l. v mestnem tehničnem oddelku ali na pošto hkrati z brzojavnim obvestilom o oddaji.

Razpisni pogoji se dobe od 15. marca t. l. dalje v mestnem tehničnem oddelku. Nabreže 20. septembra, II. nadstropje, vrata 7, proti plačilu 30 din.

LJUBLJANA, dne 1. marca 1940.

župan mesta Ljubljane: JURO ADLEŠIČ, l. r.

„Pri Levu“, Gosposvetska 16

Morske ribe — Velika izbira

Prvovrstna kuhinja. Primorske specialitete. Izbrana vina, plavac, dingač, kraški teran, ČRNOGORSKO CRMNICKO VINO! Se priporoča

Kraljev spomenik spada na Kongresni trg

Za to ne govorimo samo estetski, temveč tudi zelo tehtni gospodarski razlogi

Ljubljana, 1. marca. Kongresni trg je nedvomno najlepši trg našega mesta in tudi važen, saj imamo na njem krasno nuno cerkev, lepo kazinsko poslopje in več drugih čednih hiš, gotovo pa ta trg predstavlja z univerzo, poslopjem Filharmonične družbe in s njo Matice slovenske — osrčje slovenske kulture. V neposredni bližini je za preporoč našega naroda važna poslopje stare ljubljanske čitalnice, Glasbene Matice z Glasbeno akademijo in s njo naših glasbenikov, krasno poslopje realne, nova vsučiljska knjižnica, Orazov dom, dramsko gledališče in več drugih važnih in lepih poslopj, zlasti pa na samem Kongresnem trgu tudi še Ovičarjeva hiša kot dokaz naših dobrih prizadevanj in ustanov. Ta trg je bil edini prostor za velike manifestacije. Dandanes nam pa ni treba gledati čez Ljubljano tja na usihanje Sentjakoba, saj sami z vseh strani občutimo, kako se gospodarsko središče Ljubljane pomika proti severu. Tudi živahnost Kongresnega trga in njegove okolice se je umirila ter postajata tako trg kakor tudi okolica iz dneva v dan bolj mrtva. Že davno na preložen obsojena »Zvezda« hura in umira, da je že skrajni čas za novo ureditev trga z novim nasadom. Denar za ureditev okolice spomenika na Kongresnem trgu je občina vendar že zajamčila.

Kongresni trg je zanemarljiv predvsem zaradi zavlačevanja, če dobimo spomenik na trg ali ne. O estetski strani tega vprašanja so že dosti govorili in pisali razni strokovnjaki, še več pa tisti, ki si privajajo strokovnostjo in odločilo besedo o estetskih stvareh. Dobro se spominjamo, kako je pred leti tudi spomeniški odbor že predlagal, naj spomenik stoji na Kongresnem trgu. Razne organizacije so se izjavile za trg, ker je edini primeren za velike manifestacije. Vsa pametna ljubljanska javnost se tudi zaveda, da bi s kraljevim spomenikom na tem trgu pridobil spomenik zaradi svojega dostojnega in važnega okolja, prav tako bi pa vsa Ljubljana spet dobila zares reprezentativni trg ter z njim samim pokazala domačinu in tujcu vsebino Ljubljane in Slovenije.

Pustimo navedene činitele ob strani in prehtajmo trdovito vprašanje nekoliko tudi z bolj prozaične, torej z gospodarske strani. Spomenik kralju Zedinteljju je gotovo velika privlačnost, ki bi na ta trg pritegnila večkrat velike množice, vedno pa semkaj vabila goste in obiskovalce našega mesta.

Skoraj prevečkrat se opanamo z našim tujskim prometom, vendar pa v Ljubljano res prihaja toliko tujcev, da bi se precej poznalo podjetjem, če bi spomenik stal na tem trgu. Od ogledovanja mesta upehani tujci bi rad sedel pred kavarno, da mirno prebere podatke o nuni cerkvi, univerzi, Filharmonični družbi in drugih zanimivostih trga, predvsem pa seveda o spomeniku. Tu bi nakupili spominke ter še marsikaj, saj bi na opešani in s kraljevim spomenikom povečanem trgu našel največ ogleda vrednega na prav majhnem prostoru. S Kongresnega trga je najlepši pogled na Grad! Ni nam treba naštevati še drugih privlačnosti trga, saj mora vsako ugotoviti, da bi s kraljevim spomenikom vse znamenitosti trga in okolice dobile svoje središče, višek in poudarek. Ljubljana bi s kraljevim spomenikom na Kongresnem trgu dobila svoje reprezentativno središče, ki bo v kratkem še povečano z novim Južnim trgom.

Vsa južna stran Ljubljane se že zaveda usodnih posledic premikanja gospodarskega središča Ljubljane proti severu mesta. Na sentjakovski kraj nam pač ni treba spominjati, saj to občuti že vse Gradisce z Zidovsko ulico in Jurčičevim trgom in tudi Cesta 29. oktobra ter sploh vse ta okoliš. V spomeniškem odboru menda sedi tudi kak gospodarski predstavnik iz tega kraja in ga zato javno opozarjamo na to zelo važno vprašanje našega napredka. Odkritje se pa čudimo vsem tistim gospodom, ki proti prvotni odločitvi sedaj z nepremakljivo trmo silijo tako važno privlačnost na rob mesta tja ob železnico in ob najbolj prometno ter prav zaradi prometa z vozovi in avtomobili najbolj nemirno in neprehodno Blewiesovo cesto. Ali pri svojem odločanju res ne čutijo tudi odgovornosti za napredek našega mesta ter tako s samoljubnim justintiranjem delajo škodo

davkoplačevalcem in ugledu vse Ljubljane. Izgovorja pri tem ni prav nobena, saj se je o tem vprašanju že popolnoma jasno izjavila najvišja avtoriteta za arhitektonsko vprašanje, ne samo v našem mestu in v naši državi, temveč avtoriteta z ugledom in priznanjem vsega sveta. Za to avtoriteto, ki jo ne sme omaloževati noben laik in ne more prezreti noben strokovnjak, se je tudi strokovna inženjerska zbornica in organizacija graditeljev klub arhitektov spet izjavila proti spomeniku ob železnici in za spomenik na Kongresnem trgu. Laiki in odboru naj si torej ne domišljajo na svoje diplome drugih strok in naj ne odločajo o vprašanju, ki zanje niso pristojni, pač pa naj odpro oči za gospodarski, tujsko-prometni pomen in za druge uvaževane vredne čimnice, ki jih ne bi smeli spregledati, če bi se zavedali odgovornosti tudi za blaginjo glavnega mesta Slovenije. Popolnoma neupravičena trmoglavost pri tem vprašanju nam pa upravičuje domnevo, da je v tem primeru samoljubnost in domišljavost vendar že previsoko nad namenom odbora.

Ko smo že pri tem najvažnejšem vprašanju pozitivno in preropenja Kongresnega trga, ne smemo prezreti, zakaj ni bila podaljšana Šubičeva ulica na Kongresni trg, ker bi tudi ta prepotrebna zveza Zvezde s Tiroljem pomenila za trg sam in za vsa Ljubljano prav veliko pridobitev. Vsakdo mora upoštevati, da so splošne koristi pred koristjo posameznika.

Želimo, da bi bila ta resna beseda v poslednjem trenutku res uvaževana tudi v odboru za postavitev spomenika, saj mora tudi odbor uvideti, da hoče proti volji Ljubljancem oropati Kongresni trg največje privlačnosti in tudi največje časti. Zato smo pa tudi prepričani, da bomo v kratkem pohvalili spomeniški odbor ter tako spoznali neutemeljenost pogostih očitkov, da je samoljubnost močnejša od dolžne pietete.

Davkoplačevalci s Kongresnega trga in okolice.

PS. Do sedaj podpisano ob 70ih davkoplačevalcev Kongresnega trga in okolice. Akcija se pa še nadaljuje in podpisujejo se še drugi.

Eden zadnjih Vikingov naše dobe

K 75 letnici rojstva slavnega raziskovalca Svena Hedina

Če si postaneva sovražnika, napišem tvoj bodoči nekrolog in začnem takole: Ta čas, ko so bili drugi marširali v solah, urah in bankah, je ležal Sven Hedin v postelji in dan za dnem je preupal. Solnce ga večkrat po cele dneve ali tedne ni videlo in s svojim žarkom ga je iskalo na pokopališču, da-li nima morda tam nagrobnega spomenika. Ko ni našlo nagrobnega spomenika, je pomislilo: Nihče mu ga ni postavil in to je v redu, saj je bil za spazne in lenih. Če postaneva še kdaj prijatelja, pripisem k nekrologu: Samo zato ni preupal vsega življenja, ker je brez politike bedel, kadar so drugi spali in ker je napravil s svojega življenja zvezino noč dela.

Spominjam se tudi pisma, ki ga je poslal pred 20 leti Svenu Hedinu švedski narodni pesnik Verner Heidenstam in ki sem ga nekoč citiral v Hedinem arhivu. Obsegajo 40.000 pism, ko sem stal pred Hedinovim domom št. 66. na obali Norr Mälars. Pozen večer se je dobro umajal z obliki, sicer pa tudi ponoci gotovo gori v 7. nadstropju tuč v Švednem kabinetu. Drugače pa dopoldne, pogosto pa še preko

poldneva, ni gospodarja doma za nikogar, ker ve, da ga ponoci najmanj motijo in da se lahko najbolj osredotoči na svoje delo. »Hiše na obali Norr Mälars stoji šele nekaj let in na zunaj so si močno podobne. Na stopnišču št. 66 pa lahko spoznaš, da smo na pravem naslovu. Ob obeh straneh so veliki zemljevidi Azije, ki ji je Sven Hedin posvetil svoje življenjsko delo in raziskal v nji še mnoge neraziskane krajine. Mož, ki me je sprejel v svojem kabinetu s krasnim razgledom na Riddarfjärden, je starček. Prav za prav je večer mladenič, ki bi mu nihče ne verjel, da je star že 75 let. To je mož, ki je pred 50 leti potoval čez Transhimalajsko in Tibetško pogorje, on je bil prvi Evropec, ki je smel v sveto mesto Lhaso. On je na bregu Tarima odkril starodavno mesto in kulture, v stepah in pustinja Srednje Azije je doživel toliko kakor nihče drugi v neprestanem boju z divjaki in kruto naravo.

Že pogosto sem prišel v to sobo, ki ji daje tako poseben in vendar tako intimen pečat velik kip boga Budhe, mnoge slike vladarjev in cerkvenih poglavarjev iz vsega sveta z njihovim posvetilom, zlasti pa dolga vrsta knjig. Mnogo obsežnih Hedinovih del je izšlo v 25 jezikih. Ob vsakem obisku pri Svenu Hedinu lahko spoznaš človek nove strani njegove osebnosti. Naj že pripoveduje o nomadskih Lognorih, ki je odkril njihovo tajno, ali o svileni cesti, 3 tisoč kilometrov dolgi karavanski poti, po kateri so Kitajci pred tisočletji na velbihih pošiljali svilo na sever in ki postane na Sven Hedinov predlog moderna avtomobilska cesta, ali pa če opisuje boj z »Velikim konjem« in svoja srečanja s starim cesarjem ter Bismarckom, Hindenburgom in Ludendorffom, s Taši lamo, kitajskimi generali, mongolskimi knezi, beškimi azijskimi menihi in poglavarji razbojnikov, vedno je to nov užitek tudi za tistega, ki je Svena Hedina že pogosto siljal. Mojski pripovedovalec nas povzede v mislih v mladost, ko smo z močno utripajočim srcem, izbuljenimi očmi ali slišali »od tečaja do tečaja«.

Toda danes ne govorimo o starih časih in daljnem svetu, govorimo o tem, kar nam je bližje in kar se nas tiče vseh: o vojni in zadnjem razvoju. Sven Hedin ni nikoli prikrival, da je prijatelj Nemcev, da smatra on kot rojen šved za posebno važno, da bi bili nemško švedski odnosi čim boljši. Pogovor nanese na vprašanje kolonij, Sven Hedin, ki je polovico svojega življenja prebil v tujini, posebno rad govori o tem vprašanju. Sven Hedin je bil zadnji iz svojega doma in gotovo bo za vse čase zadnji, ki ga je švedski kralj povzdignil v plemiški stan. Hedin je pravi vitez, ki se zavestno bori za pravico in pravo, čeprav si s tem ne pridobiva simpatij. On je eden izmed zadnjih Vikingov naše dobe.

Milijoni za lepoticenje

Hrepenenje po lepi, privlačni zunanosti je v Ameriki splošno. Tam si ne prizadevajo samo ženske, da bi bile očarljive, temveč tudi moški, toda mnogim je bila narava maceha in morajo si pomagati z umetnimi pripomočki, če hočejo biti prikupljivi. Ameriški statistiki so izračunali, da investirajo mikavne Američanke v svojo telesno lepoto težke milijone, da ne računamo njihovih oblek, klobukov, čevljev itd. Telesna lepota velja Američanke letno okrog 800 milijonov dolarjev. Za ta denar bi nahranili mnogo lačnih žolodcev. Toda mikavne Američanke odgovarjajo, da se jih tudi mnogo nahranj, kajti v tovarnah za kozmetična sredstva je zaposlena cela armada ljudi. V Ameriki se ne zahteva mikavnost od igralc in pev, temveč tudi od prodajalcev, uradnic in sploh od vseh žensk v poklicu.

Pa tudi moški nebejo zaostajati. Tudi oni hočejo biti lepi. Američani potrošijo za svojo zunanost letno okrog 600 milijonov dolarjev. Ta denar gre za kreme, masažo, telovadno orodje, moški puder in podobno. Vsaka Američanka izda letno za svojo telesno lepoto 22,8, vsak Američan pa 16,21 dolarjev. Pri moških odpade precej stroškov na vsakočevno britje. Očetje sedanjih Američanov so se brili samo enkrat na teden, pa so vendar zadovoljni živel. Američke, pa tudi naše matere pa sploh niso večele, kaj so saloni za lepoticenje. Zdaj potrošijo moški v Ameriki samo za britje 250 milijonov dolarjev.

odrešenja s tako velikim pogumom, kakor so zgradili ljudje v preteklosti monument duševnega odrešenja. — Koliko umetnosti, tvornega poguma in smelosti je bilo treba za to ogromno arhitekture, kljubujoče v globoki brezbrzičnosti silnim viharjem. — Gospod, — je dejal Gilbertu čuvaj, ki mu je odpiral samostanska vrata. — Ob slabem vremenu imamo tu trenutke, da butajo valovi tako močno ob skale, da se trese zemlja pod nami kakor ob potresu.

Princ bi bil rad zvedel od starega čuvaja nekaj podrobnosti o postanku in starosti razvalin. Toda čuvaj mu je odgovoril, da tega nihče ne ve.

Po kratkem ogledu opati je gnala radovednost Gilberta v slikovito cerkvico v bližini, morda tudi staro, toda zelo skromno, stiskajočo se ob bok orjaških sten. Tam ga je pa čakalo nemalo presenečenje. Ko je vstopil v cerkev, je zdramil iz pobožnosti tam klečečega dekleta, ki se je presenečeno obrnilo.

Princ de Villingen ni mogel zadržati vzklika:

— Gospodična Michelina!

Cim se ji je pa približal in jo v naglici pozdravil, je zaslišal njen nežni in sladki glas:

— Motite se, gospod, jaz nisem gospodična de Valcor.

Gilbert se je ustavil kakor okamenel... Taka pomota!... In taka čudovita podobnost! Razen tega pa ta čudni odgovor nezanke, ki je takoj, čim je zaslišala njegov vzklík, imenovala tisto, ki je bila zakrivila nesporazum.

Videč Villingenovo presenečenje se mlado dekle ni moglo ubraniti glasnega smeha. To res ni bila Mi-

Skrbi zaradi šolskih poslopj Dve meščanski šoli brez lastne strehe — Tudi Dolenjska bi potrebovala meščansko šolo

Litjski okraj je pred vrati Ljubljane, pa še nima temu primerno razvitega šolstva. V okraju imamo 35 ljudskih šol, večina ima za sedanjí čas nezadostna poslopja. To je pa poseben pokazal letošnja zima. Skoro v nobenem razredu niso mogli dovolj segreti šolskih sob. Za novo šolo se vrše priprave v Temeniški dolini. Tam imajo že stavbišče in so začeli zbirati tudi gradbeni material. Prav v zadnjem času pa so začeli razmišljati o lastni šoli v Besniški dolini, ki se razteza na meji litjskega in ljubljanskega okraja. Prebivalci so že izbrali svoje predstavnike, ki so obiskali pristojne činitele in zaprosili za pomoč pri snovanju posebnega šolskega okoliša in za nasvete, kako si naj postavijo lastno šolo. Akcija prebivalcev našega podeželja za služi vso podporo javnosti in prav posebno se pristojni krogovi. Priprave za novo šolsko poslopje se vrše tudi v Kostrevnici. Tam si je v pošte prihajajoče prostore ogledala že komisija. V negotovem položaju sta tudi obe meščanski šoli litjskega okraja, in sicer litjska in zagorska. To sta dva najvišje organizirana učna zavoda v obsebnem litjskem okraju. Prebivalstvo z dolenjske strani na višnji in stiški strani pa se že tudi več let poteguje za lastno meščansko šolo. Preko ustanovitve priprav.

ljalnega odbora pa ni prišlo. Dejstvo, da ne premore naša Dolenjska od Ljubljane vse do Novega mesta nobene meščanske šole, je pač žalostno. Prav zato bi lahko ustanovili v Stični odnosno v Višnji gori meščansko šolo za našo dolenjsko mladino. Litjska meščanska šola je nastanjena v Dekliškem domu na Stavbah. Poslopje je last litjske predlice. Meščanski šoli je postavljen z uradne strani gotov rok. Do tedaj mora biti zgrajeno lastno šolsko poslopje, kar bo upravni odbor gotovo tudi upošteval. Sicer bi znala Litija izgubiti z mnogimi žrtvami pridobljeno meščansko šolo.

Enako je v zagorski dolini, kjer še nima meščanska šola lastnega poslopja. Za zdaj gostuje pod streho ljudske šole na Toplicah. Tudi na zgraditvi lastnega poslopja za zagorsko meščansko šolo bo treba militi, saj potrebuje topliška ljudska šola oddane prostore za svoje namene.

Težave s prostori imajo skoro prav vse ljudske šole v našem okraju. Pouk se vrši v istih sobah dopolne in popoldne. Sobe niso dovoljno prezračene. V mnogih razredih imajo pouk tudi zvečer, ko prireajo v šolah razne tečaje in sestanke. Higijenski razlogi zahtevajo, da posvetimo šolskim stavbam vso potrebno pozornost.

Iz Trbovelj

Medišolske smuške tekme so priredile v nedeljo vse tukajšnje šole. Zanimanje za tekmovalce je bilo med našo mladino izredno veliko. Naša deca se je zlasti v letošnji zimski prido smučala. Ker se smatra, da je že 50% naše mladine oborožene z desčicami, so se vršile predhodno izbirne tekme k nedeljskim tekmam. Tekmovalo se je v smuku. Start je bil v Planinski vasi — čili pa pri Cestniku Dolžina oroge okrog 1 km. Najboljši čas (prvih deset) si je priborila meščanska šola, druga je bila I. deška in tretja II. deška ljudska šola. Najboljši čas dneva je kot posameznik dosegel Polžajen M. učenec VII. razreda v I. drp. deški li. šoli s časom 4 min. 4 sek. Vsaka šola je nagradila prve tri s smučmi oziroma vezmi ter okovjem. Šola zmagovalka je prešla še posebno diplomu. Tekmo je organiziralo in nadzorovalo tukajšnje učitelstvo meščanske in ljudske šole. Prireditelj je bila prva te vrste v Trbovljah. Vsled velikega navdušenja mladine se bodo v bodoče slične tekme šolske mladine prireale vsako leto.

Da prepreči spomladanske poplave in njih kvarne posledice je tukajšnja občina pozvala vse posestnike ob strugah potokov in hudournikov ter lastnike vodnih naprav, da odpravijo nedostanke v vodotokih. Zlasti treba očistiti struge nepotrebne navlake ter posekati ob hudournikih vse drevje in staro debelo grmovje in storovje, ki štrli v vodo ter ovira njen tok ter bi utesnilo pasti prei ali slei v strugo. Vsa očistevalna dela morajo biti dovršena do 10. marca t. m. Občina se bo po preteku tega roka prebrala o izvršitvi razglasa ter bo one ki predniza ne bi upoštevali.

prijavila sreskemu načelstvu. K temu dodajemo, da je tudi struga Trboveljske same vse prei kot očistena nesnage in navlake. Tu bo pa občina sama morala pristopiti čimprej k temeljitim očistovalnim delom, ki so potrebna predvsem iz higijskih razlogov. V zvezi s tem pa se bo moralo vendar že enkrat misliti na regulacijo toka Trboveljske, ki je in na mnogih mestih še vse huje kot kak hudournik izpodjeda cela zemljišča in bo tudi v bodoče ogrožala plodno zemljo! Stroški za taka dela bodo gotovo visoki ter bo morala sodelovati pri regulaciji tudi banovinska oblast, ki iz Trbovelj sprejema lepe denarne prispevke ki niso v nobenem razmerju z dosedanjimi banovinskimi deli na področju trboveljske občine!

Prvak slovenskih godb na pihala »Trboveljska« Delavska godba priredi v nedeljo ob 19.30 v tukajšnjem Delavskem domu svoj vsakoletni koncert. Naša Delavska godba si je v toku svoje glasbeni glasbenega dela pridobila že lepih priznanj. Orkester se je vidno izpopolnil in enično napredoval zlasti pod vodstvom sedanjega kapelnika g. Hudarina. Čestokrat je z uspehom nastopila že tudi izven Trbovelj. Spored nedeljskega koncerta obsega deset izbranih del, ki jih bodo sodelniki izvalili gotovo z vso potrebno tehnično rutino. Med drugim bodo igrali Dobešovo korčnico »General Pelles«, Brahmov »Ogrski ples« in Urbachov »Gounodov sončni voz«. Tudi jugoslovenska glasba je zastopana po Schoenherjevi »Jugoslovenski rapsodiji« in Knaizelovem »Pozdravu iz Knina«. Vljudo nam vabimo trboveljsko občinstvo, da z veliko udeležbo na koncertu izkaže priznanje neutrudljivemu glasbenemu delu naših vrlih rudarjev.

POMLADANSKI DUNAJSKI VELESEJEM

SE VREŠI

OD 10.-16. MARCA 1940

TEHNIČNI VELESEJEM DO 17. MARCA

Poljedelski stroji, avtomobili, stavbarstvo, stroji in orodje, tehnične ureditve, industrijski proizvodi, nemški industrijski polfabrikati, »hiša mode«, modna industrija, umetni obrt itd.

Vse informacije se dobijo pri poštastnem zastopniku za banovino Hrvaško in dravsko banovino: J. Kulhanek, ZAGREB, Ilica 9, tel. 24307

in pri generalnem zastopniku za kraljevino Jugoslavijo: H. Pfannenstill, BEOGRAD II., Brankova 8, tel. 30881

Obiskovalci Dunajskega velesejma dobijo posebne popuste na železnih kraljevine Jugoslavije in na nemških državnih železnih.

Daniel Lesneur

Krinka ljubezni

Roman

— Daleč je najin cilj. Lahko bi nekoliko vzpodbodla konja...

Markiz je lahko dolgo vzdržal galop in le tu pa tam je nekoliko zadržal konja, da bi se preveč ne upehal. Kot dober jezdec je vedel, da konja ne sme preveč poditi. Gilberta je bilo pa sram priznati, da so mu tla nekoliko pretrda. Zato si je pogosto brisal čelo, po katerem mu je kar lil pot.

— Zapustim vas pred vasjo, — je dejal Renaud.

— Tam boste že koga našli, da vas spremi do razvalin. Jaz bi rad obiskal staro ribiško rodbino, stanovali nekoliko niže na strmem pobočju morske obale. To so ljudje, ki jih je protežirala moja rodbina od nekdanj. Moram jim nekaj naročiti.

— Kje se sestaneva?

— V krmi nasproti cerkve. Tam pustite konja. Od krme bo do morskega svetilnika in do razvalin opatije komaj deset minut peš hoje.

Na ovinku ceste sta se razšla in Gilbert je videl markiza de Valcor, kako je zavil po vijugasti stezi

proti morski obali. Zaklical je še za njim: Ali ne mislite, da bodo tla na pobočju za vašega konja nekoliko pretrda?

— Do hišice, kamor sem namenjen, pojde lahko, pobočje je tam dokaj položno. Na svidenje!

In skoraj istočasno je Gairlance že zagledal prve hišice Conqueta.

Njegova duša, povsem posvetnjaška in vajena izbranih užikov velemesta, se ni mogla opajati s podeželsko romantiko vase, potisnjene med skale prav na robu bretonskega polotoka. To je bil kakor na straži stoječ koteček, kjer oživi duša vsega naveličenega pustolovca, kakor duša čuvaja, stoječega na nosu ladje.

Gilbertov odpor do vsakogar, kdor je pripadal po njegovem mnenju manjvredni družbi, je bil vzrok, da je odklonil slehernega vodnika. Nadaljeval je pot sam, čeprav ga ni prav nič mikala samota in neoviran polet misli v tem tihem kraju. Pa tudi v duši tega frivolnega Parizana se je nenkrat prebudila groza, ko je nenadoma zagledal na ovinku ceste pred seboj med morjem in nebov visoke in vitke gotške oboke porušenega samostana. Strehe sploh in bilo, krasnih obokov se pa zob časa skoraj ni bil dotaknil. Bil je očarljiv pogled, zlasti ko je preletel človek z očmi bogate okraske in ko se mu je ustavil pogled na neprestano izpreminjajočem se morju, vidnem skozi široko odpirajočo se okna.

Celina se je končala tu, pri tej veliki svetlini, ki so jo bili zgradili na strmi skali nad morjem. Morski svetilnik sam se umika tu nekoliko v ozadje. Ljudje naših dni niso znali zgraditi monumenta gmotnega

20.000 zavarovancev pri OUZD

Dnevno okrog 6000 ordinacij — Nujna potreba razširjenja prostorov — Konkretni predlogi SUZOR-ju

Maribor, 29. februarja

Z razvojem industrije, zlasti tekstilne, v Mariboru so se pred leti porajali razni problemi, ki se prvenstveno tičejo tudi bolniškega zavarovanja našega obsejnega delavca. Se pred leti je imel okoliški urad za zavarovanje delavcev svoje skromne prostore na Slomskem trgu. Zaradi stalnega naraščanja članstva in s tem v zvezi nastale potrebe po večjih prostorih, se je OUZD odločil, da zgradi na vogalu Sodne in Mariborske ulice palačo za svojo poslovalnico in ambulanco. Za takratne potrebe so določeni prostori popolnoma zadostovali. Toda iz leta v leto se je članstvo OUZD v Mariboru stalno množilo in doseglo z današnjim dnem 17.936 zavarovancev, z okolično vred pa okrog 20.000 zavarovancev, to je za okoli 6000 zavarovancev več, kakor takrat, ko so zidali palačo OUZD v Mariboru.

Kdor ima opravka pri OUZD v Mariboru, ve, kakšen promet je v poslopiju OUZD v Mariboru. Vse poslopije je kakor mravljišče, zlasti v dopoldanskih urah. Pa saj ni čudno. Okoli 600 delavcev in delavk obiskuje dnevno zdravnik, ki jih je 20 in ki sprejemajo zavarovance OUZD. Zaradi te visoke frekvence so dosedanja prostori OUZD mnogo premajhni, tako da je nastala nujna potreba po razširjenju dosedanjih prostorov. V načrtu je razširitev dispanzerja za fizične bolnike ter nabava lastnega rentgenskega aparata. Nadalje je nujno potrebno razširjenje ambulance za fizično zdravljenje in observance. Tudi ordinacijska soba je premajhna. Nemogoče je nastaviti nove zdravnike, ker ni prostora za ordiniranje.

Ker je razširjenje, oziroma povečanje prostor OUZD v Mariboru nujno potrebno, se je mariborska poslovalnica OUZD obrnila na SUZOR ter predlagala konkret-

ne načrte, glede povečanja prostorov. Sedaj se nahajajo predlogi pri SUZOR-ju in bi bilo nujno potrebno, da se zadeva čim prej reši, ker sedanje stanje nujno kličo po pomoči.

Tudi bi bilo nujno potrebno, da se čim prej reši spor med OUZD in Pokojninskim zavodom glede parcel, ki jo je kupil Pokojninski zavod v Mariboru. Kakor je znano, je nameraval Pokojninski zavod na omenjeni parceli graditi novo večnadstropno stanovanjsko hišo, pa so nastali med Pokojninskim zavodom in OUZD spori in sicer zaradi tega, ker je OUZD ugovarjal proti gradnji velike stanovanjske hiše, češ da bi bilo potem na dvoršču v palači OUZD premalo svetlobe. Upati je, da se bo ta spor, ki po našem mnenju ni nepremostljiv, v kratkem zadovoljivo rešil, tako da bo Pokojninski zavod lahko pričel z gradnjo projektiranega poslopja.

Resnica se je kmalu izkazala

Mizariski mojster Karel Uterlehner oproščen

Maribor, 29. februarja

Te dni smo pod naslovom »Stanovanje demokracije« poročali o razpravi pred tujakškim sodiščem. V zvezi s poročilom o razpravi smo povzeli tudi glavne podatke iz obtožnice, ki jo je sestavilo tujakšnje državno tožilstvo. Potek razprave pred malim

kazenskim senatom pa je pokazal vso zadevo povsem z druge strani in je bil Karel Uterlehner oproščen vsake krivde in kazni.

Resnici na ljubo objavljamo to, zadevo, ker ne maramo nikomur delati krivice.

Mariborske in okoliške novice

Pomanjkanje petroleja v turističnih krajih. Pomanjkanje petroleja se že v letošnji zimski sezoni kaže občutljivo v turističnih krajih, kjer se ni električne razsvetljave, pa tudi v krajih, kjer so močnejši hladni hudobni mrazi. Elektrarne ustavi obratovanje. Hudo prizadete so bile, posebno tudi nekatere planinske turistične in zimskosportne postojanke. Temu pojavu se mora posvetiti največja pozornost, ker ugotovimo, da pomanjkanje petroleja v turističnih krajih, ki nimajo električne razsvetljave, škodljivo vpliva tudi na razvoj turistickega prometa v letošnji glavni turistični sezoni. Zato se je Turistični prometna zveza »Pufnik« v Mariboru obrnila na upravo državnih monopolov in na ministrstvo obvlada s prošnjo, da se pred začetkom letošnje turistične sezone uredi to važno vprašanje in da se turistnim krajem, odnošno turistnim obratom, ki so navezani na razsvetljavo s petrolejem, zagotovi možnost zadostne preskrbe s petrolejem. Upati je, da bo uprava državnih monopolov za to važno vprašanje pokazala potrebno razumevanje in s primernimi ukrepi zagotovila pridelno turističnim krajem in obratom možnost brezhibne preskrbe s petrolejem.

44letna Marija Fibes v Brengovi pri Sv. Antonu v Slov. goricah. Dne 8. maja 1939 je namreč Brengovski organ sreskega sodišča pri Sv. Lenartu v Slov. goricah v njenem stanovanju zarubil in zaplenil 900 din gotovine. Pri tem je bila navzoča Fibesova, ki je takoj, ko je izvršil organ zaplenil 900 din, zbežala iz sobe ter zaklenila vrata. Izvršil organ G. Brumen je bil zaklenjen v sobi pol ure, narkar se mu je posrečilo, da je s strani ključavnice in prišel na prosto. V vseh pa sta ga čakala zakonca Marija in Martin Fibes. Prišla sta z izvršnim organom razgovor, v teku katerega je Martin Fibes predlagal G. Brumenu, naj mu vrne 700 din, 200 din pa naj si obdrži kot nagrado. Zadeva se je obravnavala pred malim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča, ki je Marijo Fibesovo obsodil na mesec dni zapora. Martin Fibes pa na mesec dni zapora in 200 din globe.

V študentski deski št. 12. Raznorožni sadjarški vprašanji. Predavanje zbirka zanimivih preselov v krogi študentskih sadjarjev in trinarjev.

Nočno lekarsko službo imata tekoče en Vdimarjeva lekarna pri sv. Anehu na Glavnem trgu 20, tel. 20-05, ter Savostova magdalenska lekarna na Kralja Petra trgu 3, tel. 22-70.

V Ljudski univerzi v Mariboru. Predava drevi prof. Bogovič o deželni razstavi v Curihu leta 1939. Lepa skulpture slike. Predavanje gre v prid podpornemu društvu za revne dijake.

Mariborsko gledališče. Petek, 1. marca. Zaprt. Sobotna, 2. marca ob 20. Cigan baron. Nedelja, 3. marca ob 15. Navhanka. Zl. zbiranje. Ob 20. Vdova Roslinka. Prelud. Proslava Golarjeve 60letnice.

Pivkova sokolska družina se vrne. pripravlja na svojo letošnjo telovna akademijo, ki bo v soboto dne 2. marca ob 20. uri v kasarni Kralja Petra Osvoboditelja. Pester telovadni spored nam jamči za obilen obisk in popoln uspeh sokolske akademije.

Golarjeva ljudska komedija »Vdova Roslinka« se v novi avtorjevi predelavi v nedeljo, 3. marca, v proslavo 60letnice avtorja in Košičevi režiji zopet predstavi na odru mariborskega gledališča. Je to Golarjevo prvo večje, pa tudi najbolj uspešno odsko delo, čigar glavna odlika je ta, da je veselo preprosto prave domače komike iz gorenjskega kmečkega življenja.

Zgodovinsko kulturne izmene: Ljubljana Maribor

H gostovanju ljubljanske drame v Mariboru s prvo slovensko predstavo: »Shupanova Mizka«

Maribor, 29. februarja

Lani ob proslavi Cankarjevega spomina se je izpolnila dolgoletna želja obeh naših kulturnih žarišč, Ljubljane in Maribora. Prišlo je do prvih dveh izmeničnih predstav. Ko je tudi naš list ta kulturni dogodek toplo pozdravil, je izrazil tudi posebno željo, naj bi ta poskus ne bil prvi in ne zadnji, marveč le kot uvod za sistematično urejene take izmenične predstave. Pa razmere — zlasti one zunaj naših mej — so med tem postale močnejše kakor te naše želje in hotenja. Zato je vzbudilo tem večje veselje, ko se je doznalo, da pride ljubljanska drama začetkom marca gostovat v Maribor. In sicer s svojo zgodovinsko slovesno »Shupanovo Mizko«. In beseda je meso postala — slavnostna predstava je določena na večer 5. marca. S tem si je Maribor prihranil posebno naslanjajo te igre, ki ima svoj čar in kulturni pomen le, če se jo poda kolikor mogoče izvirno. In s tem gostovanjem se bo Maribor tudi najlepše odzval svoji narodni in kulturni dolžnosti napram kraljici svoje Talije.

kulturni krogi ozi. predstavljali naše narodne prosvete. V prvi vrsti so to vse naše šole in kulturne ustanove. Pa tudi za predstavnike naših narodnih gospodarskih organizacij bodi ta večer resen opomin, da imajo i oni še prav posebne dolžnosti do svojega narodnega gledališča; ker jih je sicer v gledališču tako malo in redkokdaj videti, naj zamujejo vsaj ta večer tem častnejše izpolnijo. Isto vija tudi za naše narodne svobodne stanovne ozi. poklice (pravilniki, zdravniki, tehniki itd.).

Prav in lepo bi bilo tudi, če bi goste na primeren način pozdravili tudi hišni gospodar: mestna občina po svojem predstavitelju.

Pa še nekdo spada k posebnemu pozdravi: prvi pionirji naše narodne prosvete v Mariboru: Slovenska čitalnica, Narodni dom (Posojilnica) in Dramatično društvo. Predstavljajo si kolikor mogoče živo, da to pot ne prihaja k nam ljubljanska drama kot predstavitev čudobnosti, marveč kot predstavitev kulturne zgodovine našega naroda in da so omenjene tri ustanove sestavni del tega naroda.

Slednje omenjeno bo treba še posebej upoštevati pri vprašanju: ališ čim in kdaj naj tudi Maribor Ljubljani vrne to proslavno gostovanje. Morda ne bi bilo odve, če bi se ime Maribor razširilo oziroma spojilo z Rušami, kjer so se baje še prej ko »Shupanova Mizka« v Ljubljani, igrati tudi prve slovenske predstave. Kaj, ko bi za prvo izmenico tudi Maribor: Ljubljani pokazal, kaj in kdaj seje tudi pri nas prvič igralo v našem jeziku?

tev odklonil in potrdil smrtno obsodbo. Temu je sledila takoj objava sodbe obeh zločincema, ki do zadnjega nista vedela za njuno končno usodo. Oba sta sodo sprejela ravnočasno; posebno za Caruga, ki več časa čitanja predsednika Popovića niti ni poslušal, marveč je drzno smehljaje motril galerijo, zlasti pa navzoče dame. Dostojneje se je obnašal Prpic »Veliki«, ki se je potem tudi izpovedal in je imel drugi dan, ko je stopil pod vislice, še lep nagovor na navzoče in se je poslovil s prošnjo za odpustanje. Njegov smrtni boj pa je trajal nad pol ure, tako da je preiskujoči zdravnik pri tretjem pregledu napravil krvniku Maznerju ozolovljen izjavil, da to ni obešanje, nego cloveško konfederstvo.

Vse druge se je obnašal Caruga ves svoj zadnji čas v celici in še pod vislicami, kjer je prišel kot drugi na vrsto. Tu je prišla do končnega izbruha vsa njegova že v mladosti občutena patološka kriminalna narava, združena z močnim teatralnim talentom manifestujočim se v hotenju postati za vsako ceno — tudi za ceno nedolžnih žrtav — svetovno sloveč. Tako je še tik pred smrtjo skušal polemizirati z duhovnikom, ki ga je vse dotlej odklanjal. Caruga je z nasmehom stopil pod vislice, njegova smrt je bila lažja kot Prpicova. Za Carugo se je posebno zanimal tudi tedanji načelnik ministrstva pravde, Kristič, ki je prišel na justifikacijo, za katero je bilo izdanih preko 1000 propustnic.

15 let je od tega, a ime Caruga živi in pri vsakem veliki zločinu še pozivi do zadnjega hrama Slov. goric.

Dva kulturna jubileja v mariborskem gledališču. V nedeljo, 3. marca, se uprizar v proslavo 60letnice Cvetkita Golarja njegova najboljša komedija »Vdova Roslinka«, v torek 5. marca pa bo proslava 150letnice prve slovenske predstave v ljubljanskem gledališču; v katere okviru gostuje ljubljanska drama z Linhartovo »Shupanovo Mizko«.

Odpuščene delavke. Več delavk je bilo odpuščenih minulo soboto iz »Splošne stavbne družbe« na Tezmem. Prizadele delavke so bile zaposlene v oddelku za vijake in odpuščene baje zaradi tega, ker primanjkuje materiala. Zeleti bi bilo, da se prizadetim tovarnam omogoči nabava potrebne materiala. Redukcija učari predvsem delavce, ki pomnožijo brezposel-

Za zdravje in lepoto Maribora

Blizu 4 milijone din v novem mestnem proračunu

Maribor, 29. februarja

Mestna občina skrbi tudi za zdravje svojih občanov in za zdravstvo. Ta naloga pripada mestni občini po bistvu njenega namena. V novem mestnem proračunu za leto 1940/41. je predvidena pod zaglavljem »Zdravstvo« vsota 2.332.100 din. Ta znesek je za 17.000 din višji nasproti onemu v lanskem proračunu. Med drugim je namenjena za zatiranje raznih kužnih bolezni, razkuževanje, prevoze infektivnih bolnikov, cepivo, sanitetni avto in druge potrebe vsota 21.000 din. Za razteženja je določenih 1500 din, za podporo raznim zdravstvenim ustanovam 23.600 din. Javni bolnici pripade na osnovi pogodbe z banko upravo kot prispevek za leto 1939: znesek 267.000 din. Za preiskrbo mesta z vodo je določena postavka 2.000.000 din; za ortopedično telovadbo 8000 din, za razna zdravila, obvezni material in dopolnitev zdravniških instrumentov pa 11.000 din.

Seveda poteka z vidika higijene in estetike tudi skrb mestne občine za čistost, snaznost in olepšavo mesta samega. V ta namen predvideva novi mestni proračun 1.438.980 din, medtem ko je znašala ta postavka v lanskem proračunu za 47.000 din več, to je 1.485.980 din. Za vzdrževanje cest, ulic, trgov, hodnikov, mostov, brvi, ograj je določenih 499.440 din, za vzdrževanje kanalov 37.700 din, kot prispevek za vzdrževanje državne ceste 12.100 din. Za čiščenje mesta je predvidena vsota 541.490 dinarjev. Od tega zneska gre 167.450 din za skropljenje ulic, 374.040 din pa za po-metanje ulic in spravljanje snega. V svrhu olepšave mesta podpira mestna občina obsevalni društvi. Mestno olepševalno društvo dobi 223.500 din, magdalensko olepševalno društvo pa 50.000 din. Razen tega gre za čuvanje v mestnih parkih 14.750 dinarjev, medtem ko izkazuje regulacijski sklad kot letno dotacijo v smislu gradbenega zakona 50.000 din.

Astronomsko že v marcu, koledarsko še v februarju

Rekordna zima se poslavlja, nova (predpomladna) se pripravlja

Maribor, 28. februarja

Astronomsko bi bili jutri lahko že v I. marcu, pa bomo šele v zadnjem februarju — koledarskem namečku 24. februarja kot prestopnega dne. Za vreme je to vse eno in isto, tako tudi za njegove opazovalce, ki ga zasledujejo samo za kratek čas. Kdor pa se količkaj bavi tudi s praktično stranjo vremena — in to je prav lahko tudi laik — temu gre ta prestopni danški nameček lahko tudi zelo navzkriž, zlasti če hoče dosledno izvajati zakon 11-letnega vremenskega povzračanja (periodičnosti). Zato pa utegne biti tembolj zanimiva statistika primerjanja vremena med 28. februarjem in 1. marcem za prestopna leta do gotove dobe nazaj. To so skor vedno vsako leto kritični dnevi z občutnim vremenskimi preobratom večjih pa-

davin deževja in sneženja, ali pa večjega mraza in ledeno miznih vetrov. Takšna statistika je zdaj v delu.

Pa tudi brez motenja zaradi koledarske prestopnega leta se obeta, da se bo (kot smo videli, sicer ne absolutni) zakon 11-letnega povzračanja v glavnem uveljavljal v prvem oziroma prehodno pomladanskem mesecu, zlasti pa izpočetka.

Naj že pride karikoli hoče, pravijo kritiki letošnje zime, samo da vendar že enkrat tudi pri nas izgine ta zdej že tretji mesec ležeči umazani stari sneg.

Tudi to pride! Čim se dosedanja situacija premakne od severa in jugovzhoda proti jugu in zapadu. Naša vremenska »kuhinja« ni nad, marveč pod Italijo (Etna, Vesuv, Stromboli). In tam se že »kuha«.

Konec zloglasnega Čaruge pred 15 leti

Med 28 njegovimi žrtvami je bil tudi en štajerski Slovenec

Maribor, 28. februarja

Tudi Maribor ima povod, da se spominja, kako je pred 15 leti žalostno končal glasoviti glavar roparske tolpe, Iva Caruga in njegov tovariš Peter Prpic »Veliki«. Med 28 smrtnimi žrtvami, ki jih je imel v prvi vrsti Caruga — kakor tudi ustanovitelj tolovajske družbe — na vesti, je bil namreč tudi štajerski rojak, naš zgodnji Pirkmayr, brat našega tedanjega velikega župana. Kmalu po prevratu iz zelenega kadra nastala tolpa je vsa ta leta v nemirni Srem in Slavoniji, ne da bi mogli zalotiti njegova državnega glavarja Carugo, dasiravno so ga imeli večkrat

(seveda, preoblečenega) med tudi najboljše družbo, kjer so se z njim kot elegantno oblečenim kavalkirjem, celo bratili (n. pr. v Vitrovici). Ta Carugova pustolovščina bi bila trajala bogzna še kako dolgo, da ga ni zadela njegova ljubica.

Tako je prišel 1. 1924. Oslajek nehoti do svetovnega slovesa kot mesto, kjer se je vršila ogromna razprava, ki je končala z obsodbo 4 članov te tolpe, od teh dva na 20letno ječo, detim se je za Carugo in Prpica, obsodena na vešala, bil dolgo časa boj za pomilostitve smrtne kazni. 26. januarja 1925 je stol sedemice v Zagrebu kot vrhovno sodišče prošlo za pomilosti-

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklici, izjave beseda din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din.

POUK

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din.

PRED NAKUPOM OBUTVE si oglejte našo nedeljsko razstavo. Bralkovito živko, diplomirano čevljarstvo, Ljubljana, Igriška 3 (pri Drami). 678

STENOGRAFIJA IN STROJEPISJE Izpopolnjevanje. Začetek marca. Trgovsko učilišče ROBIDA, Ljubljana, Trnovska ul. 15. 678

MALI OGLASI »Slov Naroda«

Imajo sigurne aspehi

KLIŠEJE ENO VEČBARVNE JUGOGRAFIKA SV. PETRA NASIP 23

POHISTVO si nabavite najceneje pri ZORMAN — Breg 14. Vaskovrstni stoli, vsa popravila. — Prodram češnjevno pisalno stroj. 687

Strojepisni pouk

(desetprstni sistem) Večerni tečaj, oddelki od 17. ure zvečer dalje za začetnike in izveščance. Pouk tudi po diktatu. Novi tečaj se prične 4. marca. Šolnina nizka. Največja strojeprisnica s 40 pisalnimi stroji raznih sistemov. — Vpisovanje dnevno do 8. ure zvečer. Christofrov učni zavod, Domobranska c. 15, tel. 48-43. 640

VAJENCA 15 letnega, ki ima veselje do slikarstva in plekarstva, — sprejemem takoj. Vso oskrbo bo imel v hiši. Franc Pfeifer, splošno slikarstvo, Krško ob Savi. 688

STANOVANJA

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din.

ENOSOBNO STANOVANJE z vsemi pritlikalnimi, čisto, 18 miren zakonski par. Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Točen plačnik«. 677

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din.

OREHOVA JEDRCA sortiran cvetlični med in medico dobite najceneje v MEDARNI Ljubljana, Zidovska ul. 6. 501

RAZPIS

MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA razpisuje javen natečaj za napravo idejnih osnutkov za Dom onemoglih na Bokalciah

Natečaj je splošen v smislu pravilnika o opravljanju natečajev (Službeni list št. 15. 22. II. 1939.) in se ga lahko udeležijo vsi strokovnjaki — državljani kraljevine Jugoslavije.

Člani razsodišča so: Dr. Tomaž Klinar, predsednik soc. pol. odbora mestn. sveta, ing. Albert Požnen, mestni gradbeni direktor, Heribert Svetel, mestni višji svetnik, ing. France Tomažič, poob. inženir za arhitekturo, ing. Vladimir Mušič, m. viš. gradb. svetnik, arh. Ivo Spilčić, m. viš. gradb. komisar, ing. Boris Kobe, mestni arhitekt. Namestnika: Stane Likar, član mestn. sveta in tajnik OUZD, ing. Ivo Medved, poob. inženir za arhitekturo. Porodovalec: ing. Pavel Göstl, mestni arhitekt.

Nagrade znašajo: I. nagrada din 30.000.—, II. nagrada din 20.000.—, III. nagrada din 10.000.—, IV. V. in VI. nagrada skupaj din 18.000.—, torej vse nagrade skupaj din 78.000.—.

Osnutke je treba oddati do 12. ure dne 22. maja t. l. v mestnem tehničnem oddelku ali na pošto hkrati z brzojavnim obvestilom o oddaji.

Razpisni pogoji se dobe od 15. marca t. l. dalje v mestnem tehničnem oddelku. Nabreže 20. septembra, II. nadstropje, vrata 7, proti plačilu 30 din.

LJUBLJANA, dne 1. marca 1940.

Župan mesta Ljubljane: JURO ADLEŠIČ, l. r.

„Pri Levu“, Gosposvetska 16

Morske ribe — Velika izbira

Prvovrstna kuhinja. Primorske specialitete. Izbrana vina, plavac, dingač, kraški teran, CRNOGORSKO CRMNICO VINO! Se priporoča

Leo Garzarolli

NOVOST ZA LJUBLJANO!

V SOBOTO:

se otvori nova specialna trgovina čevljev »ELITA«, v poslopiju hotela »Balkan« na Sv. Petra cesti št. 25. »ELITA« čevlji so elegantni, lahki in izključno ročnega izdelka.

Makulaturni papir

preda uprava »Slovenskega Naroda« Ljubljana, Knafljeva ulica šte. 5

Kraljev spomenik spada na Kongresni trg

Za to ne govore samo estetski, temveč tudi zelo tehtni gospodarski razlogi

Ljubljana, 1. marca. Kongresni trg je nedvomno najlepši trg našega mesta in tudi vreden, saj imamo na njem krasno nunsko cerkev, lepo kazinsko poslopje in več drugih čednih hiš, gotovo pa ta trg predstavlja z univerzo, poslopjem Filharmonične družbe in s hišo Matice slovenske — osrčje slovenske kulture. V neposredni bližini je za preporod našega naroda važna poslopje stare ljubljanske čitalnice, Glasbene Matice z Glasbeno akademijo in s nernamni naših glasbenikov, krasno poslopje realke, nova vseučiliška knjižnica. Orazov dom, dramsko gledališče in več drugih važnih in lepih poslopij, zlasti pa na našem Kongresnem trgu tudi še Ovičarjeva hiša kot dokaz naših dobrodelnih prizadevanj in ustanov. Ta trg je bil od nekdaj tudi najbolj reprezentativen in edini prostor za velike manifestacije. Dandanes nam pa ni treba gledati čez Ljubljano tja na usihanje Sentačaka, saj sami z vseh strani občutimo, kako se gospodarsko središče Ljubljane ponika proti severu. Tudi živahnost Kongresnega trga in njegove okolice se je umirila ter postajata tako trg kakor tudi okolica iz dneva v dan bolj mrtva. Že davno na preloženje obsojena »Zvezda« hira in umira, da je že skrajni čas za novo ureditev trga z novimi nasadom. Denar za ureditev okolice spomenika na Kongresnem trgu je občina vendar že zadržala.

Kongresni trg je zamrznjen predvsem zaradi zavlačevanja, če dobimo spomenik na trg ali ne. O estetski strani tega vprašanja so že dosti govorili in pisali razni strokovnjaki, še več pa tisti, ki si prisvajajo strokovnjakstvo in odločilo besedo o estetskih stvareh. Dobro se spominjamo, kako je pred leti tudi spomeniški odbor že predlagal, naj spomenik stoji na Kongresnem trgu. Razne organizacije so se izjavile za trg, ker je edini primeren za velike manifestacije. Vsa pametna ljubljanska javnost se tudi zaveda, da bi s kraljevim spomenikom na tem trgu pridobil spomenik zaradi svojega dostojnega in važnega okolja. Prav tako bi pa vsa Ljubljana spet dobila zares reprezentativni trg ter z njim samim pokazala domačinu in tujcu vsebino Ljubljane in Slovenije.

Pustimo navedene činitele ob strani in pretehtajmo trdno vprašanje nekoliko tudi z bolj prozaične, torej z gospodarske strani. Spomenik kralju Zednitelju je gotovo velika privlačnost, ki bi na ta trg pritegnila večkrat velike množice, vedno pa semkaj vabila goste in obiskovalce našega mesta.

Skoraj prevečkrat se ohamamo z našim tujskim prometom, vendar pa v Ljubljano res prihaja toliko tujcev, da bi se precej poznalo podjetjem, če bi spomenik stal na tem trgu. Od ogledovanja mesta upehani tujci bi rad sedel pred kavarno, da mirno prebere podatke o nunski cerkvi, univerzi, Filharmonični družbi in drugih zanimivostih trga, predvsem pa seveda o spomeniku. Tu bi nakupil spominke ter še marsikaj, saj bi na olepšanem in s kraljevim spomenikom poveljanim trgu našel največ ogleda vrednega na prav majhnem prostoru. S Kongresnega trga je najlepši pogled na Grad! Ni nam treba naštevati še drugih privlačnosti trga, saj mora vsakdo ugotoviti, da bi s kraljevim spomenikom vse znamenitosti trga in okolice dobile svoje središče, višek in poudarek. Ljubljana bi s kraljevim spomenikom na Kongresnem trgu dobila svoje reprezentativno središče, ki bo v kratkem še povečano z novim Južnim trgom.

Vsa južna stran Ljubljane se že zaveda usodnih posledic premikanja gospodarskega središča Ljubljane proti severu mesta. Na šentjakovski okraj nam pač ni treba spominjati, saj to občuti že vse Gradščice z Židovsko ulico in Jurčičevim trgom in tudi Cesta 29. oktobra ter sploh vse ta okoliš. V spomeniški odbor menda sedi tudi kak gospodarski svetnik iz tega okraja in ga zato javno opozarjamo na to zelo važno vprašanje našega napredka. Odkritje se pa čudimo vsem tistim gospodom, ki proti prvotni odločitvi sedaj z nepremakljivo trmo silijo tako važno privlačnost na rob mesta tja ob železnico in ob najbolj prometno ter prav zaradi prometa z vozovi in avtomobili najbolj nemirno in nepreodolno Bleiweisovo cesto. Ali pri svojem odločanju res ne čutijo tudi odgovornosti za napredek našega mesta ter tako s samoljubnim justitmentiranjem delajo škodo

davkoplačevalcem in ugledu vse Ljubljane. Izgovora pri tem ni prav nobenega, saj se je c. m. vprašanje že popolnoma jasno izjavila najvišja avtoriteta za arhitektonsko vprašanje, ne samo v našem mestu in v naši državi, temveč avtoriteta z ugledom in priznanjem vsega sveta. Za to avtoriteto, ki jo ne sme omalovaževati noben laik in ne more prezreti noben strokovnjak, se je tudi strokovna inženjerska zbornica in organizacija graditeljev klub arhitektov spet izjavila proti spomeniku ob železnici in za spomenik na Kongresnem trgu. Laiki in odboru naj si torej ne domišljajo na svoje diplome drugih strok in naj ne odločajo o vprašanju, ki zanje niso pristojni, pač pa naj odpro oči za gospodarski, tujsko-prometni pomen in za druge uvaževanja vredne činjenice, ki jih ne bi smeli spregledati, če bi se zavedali odgovornosti tudi za blaginjo glavnega mesta Slovenije. Popolnoma neupravičena trmoglavost pri tem vprašanju nam pa upravičuje domnevo, da je v tem primeru samoljubnost in domišljavost vendar že previsoko nad namenom odbora.

Ko smo že pri tem najvažnejšem vprašanju pozitivne in prerogive Kongresnega trga, ne smemo prezreti, zakaj ni bila podaljšana Šubičeva ulica na Kongresni trg, ker bi tudi ta prepotrebna zveza Zvezde s Trivoliem pomenila za trg sam in za vsa Ljubljano prav veliko pridobitev. Vsakdo mora upoštevati, da so splošne koristi pred koristjo posameznika.

Želimo, da bi bila ta resna beseda v poslednjem trenutku res uvaževana tudi v odboru za postavitev spomenika, saj mora tudi odbor uvideti, da hoče proti volji Ljubljancev oropati Kongresni trg največje privlačnosti in tudi največje časti. Zato smo pa tudi prepričani, da bomo v kratkem pohvalili spomeniški odbor ter tako spoznali neutemeljenost pogostih očitkov, da je samoljubnost močnejša od dolžne pietete.

Davkoplačevalci s Kongresnega trga in okolice.

PS. Do sedaj podpisano od 70th davkoplačevalcev Kongresnega trga in okolice. Akcija se pa še nadaljuje in podpisujejo se še drugi.

Eden zadnjih Vikingov naše dobe

K 75 letnici rojstva slavnega raziskovalca Svena Hedina

Če si postaneva sovražnika, napišem tvoj bodoči nekrolog in začnem takole: Ta čas, ko so bili drugi marljivi v šolah, uradih in bankah, je ležal Sven Hedin v postelji in dan za dnem je prespal. Solnce ga večkrat po cele dneve ali tedne ni videlo in s svojim žarkom ga je iskalo na pokopališču, da-li nima morda tam nagrobnega spomenika. Ko ni našlo nagrobnega spomenika, je pomislilo: Nihče mu ga ni postavil in to je v redu, saj je bil zašpane in len. Če postaneva še kdaj prijatelja, pripišem k nekrologu: Samo zato ni prespal vsega življenja, ker je brez počitka bedel, kadar so drugi spali in ker je napravil s svojega življenja zvezdno noč dela.

Spominjam se tudi pisma, ki ga je poslal pred 20 leti Svenu Hedinu švedski narodni pesnik Verner Heidenstam in ki sem ga nekoč čital v Hedinem arhivu, obsegajoč 40.000 pism, ko sem stal pred Hedinovim domom št. 66, na obali Norra Mälars. Pozen večer se je dobro umeljal v obliki, sicer pa tudi pomoči gotovo gori v 7. nadstropju luč v Svedinem kabinetu. Drugače pa dopoldne, pogosto pa še preko

poldneva, ni gospodarja doma za nikogar, ker ve, da ga ponosi najmanj motilo in da se lahko najbolje osredotoči na svoje delo. »Hiše na obali Norra Mälars stoji šele nekaj let in na zunanjo so si močno podobne. Na stopnišču št. 66 pa lahko spoznaš, da smo na pravem naslovu. Ob obeh straneh so veliki zemljevidi Azije, ki jih je Sven Hedin posvetil svoje življenjsko delo in raziskal v nji še mnoge neraziskane kraje. Mož, ki me je sprejel v svojem kabinetu s krasnim razgledom na Riddarfjärden, je starček. Prav za prav je vreden mladenič, ki bi mu nihče ne verjel, da je star že 75 let. To je mož, ki je pred 50 leti potoval čez Transhimalajsko in Tibet, ki je odkril njihovo tajo, ali o svileni cesti, 3 tisoč kilometrov dolgi karavanski poti, po kateri so Kitajci pred tisočletji na velobidih pošiljali svilo na sever in ki postane na Sven Hedinov predlog moderna avtomobilska cesta, ali pa če opisuje boj z »Velikim konjem« in svoja srečanja s starim cesarjem ter Bismarkom, Hindenburgom in Ludendorffom, s Taši lamo, kitajskimi generali, mongolskimi knezi, berškimi azijskimi menihi in poglavarji razbojnikov. Vedno je to nov užitek tudi za tistega, ki je Svena Hedina že pogosto slišal. Mojskiški pripovedovalec nas povzede v misli v mladost, ko smo z močno utripajočim srcem, izbuljenih oči čitali ali slišali »od tečaja do tečaja«.

Toda danes ne govorimo o starih časih in dajnem svetu, govorimo o tem, kar nam je bližje in kar se nas tiče vseh: o vojni in znanstvenemu razvoju. Sven Hedin ni nikoli prikrival, da je prijatelj Nemcev, da smatra on kot rojen šved za posebno važno, da bi bili nemški švedski odnosi čim boljši. Pogovor nanese na vprašanje kolonij. Sven Hedin, ki je polovico svojega življenja prebil v tujini, posebno rad govori o tem vprašanju. Sven Hedin je bil zadnji iz svojega doma in gotovo bo za vse čase zadnji, ki ga je švedski kralj povzdignil v plemiški stan. Hedin je pravi vitez, ki se zavestno bori za pravico in pravo, čeprav si s tem ne pridobiva simpatij. On je eden izmed zadnjih Vikingov naše dobe.

Milijoni za lepoticenje

Hrepenenje po lepi, privlačni zunanosti je v Ameriki splošno. Tam si ne prizadevajo samo ženske, da bi bile očarljive, temveč tudi moški, toda mnogim je bila narava mračna in morajo si pomagati z umetnimi pripomočki, če hočejo biti prikupljivi. Ameriški statistiki so izračunali, da investirajo mikavne Američanke v svojo telesno lepoto težke milijone, da ne računamo njihovih oblek, klobukov, čevljev itd. Telesna lepota velja Američanke letno okrog 800 milijonov dolarjev. Za ta denar bi nahranili mnogo lačnih žolodcev. Toda mikavne Američanke odgovarjajo, da se jih tudi mnogo nahranj, kajti v tovarnah za kozmetična sredstva je zaposlena cela armada ljudi. V Ameriki se ne zahteva mikavnost od igralč in pevk, temveč tudi od prodajalk, uradnic in sploh od vseh žensk v poklicih.

Pa tudi moški nočejo zaostajati. Tudi oni hočejo biti lepi. Američani potrošijo za svojo zunanost letno okrog 600 milijonov dolarjev. Ta denar gre za kreme, masažo, telovadno orodje, moški puder in podobno. Vsaka Američanka izda letno za svojo telesno lepoto 22,8 vsak Američan pa 16,21 dolarjev. Pri moških odpade precej stroškov na vsakodnevno britje. Očetje sedanjih Američanov so se brili samo enkrat na teden, pa so vendar zadovoljno živeli. Ameriške, pa tudi naše matere pa sploh niso vedele, kaj so saloni za lepoticenje. Zdaj potrošijo moški v Ameriki samo za britje 250 milijonov dolarjev.

odrešenja s tako velikim pogumom, kakor so zgradili ljudje v preteklosti monument duševnega odrešenja.

Koliko umetnosti, tvornega poguma in smelosti je bilo treba za to ogromno arhitekture, kljubujoče v globoki brezbriznosti silnim viharjem.

Gospod. — Je dejal Gilbertu čuvaj, ki mu je odpiral samostanska vrata. — Ob slasnem vremenu imamo tu trenutke, da butajo valovi tako močno ob skale, da se trese zemlja pod nami kakor ob potresu.

Princ bil rad zvedel od starega čuvaja nekaj podrobnosti o postanku in starosti razvalin. Toda čuvaj mu je odgovoril, da tega nihče ne ve.

Po kratkem ogledu optatije je gnala radovednost Gilberta v slikovito cerkev v bližini, morda tudi staro, toda zelo skromno, stiskajočo se ob bok orjaških sten. Tam ga je pa čakalo nemalo presenečenja. Ko je vstopil v cerkev, je zdrnil iz pobožnosti tam klečečega dekleta, ki se je presenečno obrnilo.

Princ de Villigen ni mogel zadržati vzklika: — Gospodična Michelina!

Čim se ji je približal in jo v naglici pozdravil, je zaslislal njen nežni in sladki glas:

— Motite se, gospod, jaz nisem gospodična de Valcor.

Gilbert se je ustavil kakor okamenel... Taka pomota!... In taka čudovita podobnost! Razen tega pa ta čudni odgovor neznanke, ki je takoj, čim je zaslislala njegov vzklik, imenovala tisto, ki je bila zakrivila nesporazum.

Videč Villigenovo presenečenje se mlado dekle ni moglo ubraniti glasnega smeha. To res ni bila Mi-

Skrbi zaradi šolskih poslopij

Dve meščanski šoli brez lastne strehe — Tudi Dolenjska bi potrebovala meščansko šolo

Litija, 1. marca. Litijski okraj je pred vrati Ljubljane, pa še nima temu primerno razvitega šolstva. V okraju imamo 35 ljudskih šol, večina ima za sedanj čas nezadostna poslopja. To je posebej pokazala letošnja zima. Skoro v nobenem razredu niso mogli dovolj segreti šolskih sob. Za novo šolo se vrše priprave v Temeniški dolini. Tam imajo že stavbišče in so začeli zbirati tudi gradbeni material. Prav v zadnjem času pa so začeli razmišljati o lastni šoli v Besniški dolini, ki se razteza na meji litijskega in ljubljanskega okraja. Prebivalci so že izbrali svoje predstavnike, ki so obiskali pristojne činitele in zaprosili za pomoč pri snovanju posebnega šolskega okoliša in za nasvete, kako si naj postavijo lastno šolo. Akcija prebivalcev našega podeželja zasluži vso podporo javnosti in prav posebno pristojnih krogov. Priprave za novo šolsko poslopje se vrše tudi v Kostreznici. Tam si je v poštev prihajajoče prostore ogledala že komisija. V negotovem položaju sta tudi obe meščanski šoli litijskega okraja, in sicer litijska in zagorska. To sta dva največje organizirane učne zavode v obsebnem litiskem okraju. Prebivalstvo v dolenjski strani na višinski in stiški strani pa se že tudi več let poteguje za lastno meščansko šolo. Preko ustanovitve priprav-

ljalnega odbora pa ni prišlo. Dejstvo, da ne premore naša Dolenjska od Ljubljane vse do Novega mesta nobene meščanske šole, je pač žalostno. Prav zato bi lahko ustanovili v Stični odnosno v Visnji gori meščansko šolo za našo dolenjsko mladino. Litijska meščanska šola je nastanjena v Dekliškem domu na Stavbah. Poslopje je last litijske predilnice. Meščanski šoli je postavljen z uradne strani gotov rok. Do tedaj mora biti zgrajeno lastno šolsko poslopje, kar bo upravnih odbor gotovo tudi upošteval. Sicer bi znala Litija izgubiti z mnogimi žrtvami pridobljeno meščansko šolo.

Enako je v zagorski dolini, kjer se nima meščanska šola lastnega poslopja. Za zdaj gostuje pod streho ljudske šole na Toplicah. Tudi na zgraditev lastnega poslopja za zagorsko meščansko šolo bo treba misliti, saj potrebuje topilska ljudska šola oddane prostore za svoje namene.

Težave s prostori imajo skoro prav vse ljudske šole v našem okraju. Pouk se vrši v istih sobah dopoldne in popoldne. Sobe niso dovoljno prezračene. V mnogih razredih imajo pouk tudi zvečer, ko prireajo v šolah razne tečaje in sestanke. Higijenski razlogi zahtevajo, da posvetimo šolskim stavbam vso potrebno pozornost.

Iz Trbovelj

Medšolske smuške tekme so priredile v nedeljo vse tukajšnje šole. Zanimanje za tekmovalce je bilo med našo mladino izredno veliko. Naša deca se je zlasti v letošnji zimi pridno vježbala v zimskem sportu ter pridno smučala. Ker se smatra, da je že 50% naše mladine oborožene z desicami, so se vršile predhodno izbirne tekme k nedeljskim tekmam. Tekmovalo se je v smuku. Start je bil v Planinski vasi — čili pa pri Cestniku Dolžina proge okrog 1 km. Najboljši čas (prvih deset) si je priborila meščanska šola, druga je bila I. deška in tretja II. deška ljudska šola. Najboljši čas dneva je kot posameznik dosegel Poglajen M. učenec VII. razreda v I. drp. deski 1. šoli s časom 4 min. 4 sek. Vsaka šola je nagradila prve tri s smučmi oziroma vezmi ter okovjem. Šola zmagovalka je prešla še posebno diplomu. Tekmo je organiziralo in nadzorovalo tukajšnje učiteljsko meščanske in ljudske šole. Prireditev je bila prva te vrste v Trbovljah. Vsled velikega navdušenja mladine se bodo v bodoče slične tekme šolske mladine prireale vsako leto.

Da prepreči spomladanske poplave in njih kvarne posledice je tukajšnja občina pozvala vse posestnike ob strugah potokov in hudournikov ter lastnike vodnih naprav, da odpravijo nedostatke v vodotokih. Zlasti treba očistiti struge nepotrebne navlake ter posekati ob hudournikih vse drevje in staro debelo grmovje in štorovje, ki štrli v vodo ter ovira njen tok ter bi utegnili pasti orei ali slei v strugo. Vsa očistevalna dela morajo biti dovršena do 10. marca t. m. Občina se bo po preteku tega roka prepirala o izvršitvi razglašala ter bo one ki prednaga ne bi upoštevali.

POMLADANSKI DUNAJSKI VELESEJEM

SE VRA!

OD 10. - 16. MARCA 1940

TEHNIČNI VELESEJEM DO 17. MARCA

Poljedelski stroji, avtomobili, stavbarstvo, stroji in orodje, tehnične ureditve, industrijski proizvodi, nemški industrijski polfabrikati, »hiša mode«, modna industrija, umetni obrt itd.

Vse informacije se dobijo pri poštastnem zastopniku za banovino Hrvaško in dravsko banovino: J. Kulhanek, ZAGREB, Ilica 9, tel. 24307

in pri generalnem zastopniku za kraljevino Jugoslavijo: H. Pfannenstilt, BEOGRAD II., Brankova 8, tel. 30881

Obiskovalci Dunajskega velesejema dobijo posebne popuste na železnih kraljevine Jugoslavije in na nemških državnih železnikih.

Daniel Lesueur

Krinka ljubezni

Roman

— Daleč je najin cilj. Lahko bi nekoliko vzpodbodla konja...

Markiz je lahko dolgo vzdržal galop in le tu pa tam je nekoliko zadržal konja, da bi se preveč ne upehal. Kot dober jezdec je vedel, da konja ne sme preveč poditi. Gilberta je bilo pa sram priznati, da so mu tla nekoliko pretrda. Zato si je pogosto brisal čelo, po katerem mu je kar lil pot.

— Zapustim vas pred vasjo, — je dejal Renaud.

Tam boste že koga našli, da vas spremi do razvalin. Jaz bi rad obiskal staro ribiško rodbino, stanujočo nekoliko niže na strmem pobočju morske obale. To so ljudje, ki jih je protežirala moja rodbina od nekdaj. Moram jim nekaj naročiti.

— Kje se sestaneva?

— V krmi nasproti cerkve. Tam pustite konja. Od krme bo do morskega svetilnika in do razvalin opatije komaj deset minut peš hoje.

Na ovinku ceste sta se razšla in Gilbert je videl markiza de Valcor, kako je zavil po vijugasti stezi

proti morski obali. Zaklical je še za njim: Ali ne mislite, da bodo tla na pobočju za vašega konja nekoliko pretrda?

— Do hišice, kamor sem namenjen, pojde lahko, pobočje je tam dokaj položno. Na svidenje!

In skoraj istočasno je Gairlance že zagledal prve hišice Conqueta.

Njegova duša, povsem posvetnjaška in vajena izbranih užikov velemesta, se ni mogla opajati s podeželsko romantiko vase, potisnjene med skale prav na robu bretonskega polotoka. To je bil kakor na straži stoječ kotiček, kjer oživi duša vsega naveličanega pustolovca, kakor duša čuvaja, stotečega na nosu ladje.

Gilbertov odpor do vsakogar, kdor je pripadal po njegovem mnenju manjvredni družbi, je bil vzrok, da je odklonil slehernega vodnika. Nadaljeval je pot sam, čeprav ga ni prav nič mikala samotna in neoviran polet misli v tem tistem kraju. Pa tudi v duši tega frivolnega Parizana se je naenkrat prebudila groza, ko je nenadoma zagledal na ovinku ceste pred seboj med morjem in nebom visoke in vitke gotiske oboke porušene samostana. Strehe sploh in bilo, krasnih obokov se pa zob časa skoraj ni bil dotaknil. Bil je očarljiv pogled, zlasti ko je preletel človek z očmi bogate okraske in ko se mu je ustavil pogled na neprestano izpreminjajočem se morju, vidnem skozi široko odpirajočo se okna.

Celina se je končala tu, pri tej veliki svetlini, ki so jo bili zgradili na strmi skali nad morjem. Morski svetilnik sam se umika tu nekoliko v ozadje. Ljudje naših dni niso znali zgraditi monumenta gmotnega

chelinina dostojanstvena resnost. Toda pogled na dekliški obraz, ki se je med hojo prikazal iz sence, je bil enako presenetljiv, podobnost je bila naravnost neverjetna.

Zares, človek bi dejal, da je to sestra... sestra dvojček tistega dražestnega, blagorodnega dekleta, za katerega se je vsak dan bolj vroče vsemalo prinečeno srce. Zlasti po zadnji noči, ko je plesal z gospodično de Valcor kotiljon, je bil ves očaran. Po nenadnem odhodu Herveja de Ferneusa, ki je pomenil resen spor, če že ne popolnega preloma, je bila njegova nada še posebno podžgana.

Nepremagljiva sila ljubezni ga je prešinila v tistem trenutku, ko mu je jasno stopila pred oči krasna dekliška postava. A bližina te mlade neznanke ga je navdajala s čudnim sladkim nemirnom.

Ogledoval je dekleta vzmernirno in vendar z izvestno diskretnostjo. En pogled mu je zadostoval, da je vse spoznal. Zdelo se mu je, da je deklet iz mesta ali pa celo iz vasi. Njena preprosta obleka iz črnega, belo progastega blaga, njen bel ovratnik, njen klobuček, okrašen s pentljo, vse to ni kazalo toliko na elegantno kakor na lepo in plemenito zunanost. Obenem so pa prihajale tem bolj do veljave nežne oblike njenega mladega telesa. Rokavic ni imela in bila je tu čisto sama. Izraz njenega obraza je bil prikupljiv, kazal ni niti najmanjše sence ponosa ali domišljavosti. Sladki čari podeželja so odlikovali vso njeno postavu in to je je tudi ločilo od dražestne dedinje Valcora. Ob polni svetlobi je bila ta razlika tem bolj vidna. Če je imela Michelina temne zenice z čamastim odtokom po svoji materi, so bile zenice tega dekleta živomodre barve.